

VRBA, CERKEV SV. MARKA

duhovno

ZIVLJENJE

BUENOS AIRES

Proslava Dneva slovenske državnosti v Slovenski hiši v soboto 24. junija 1995

Novomašniku Robertu Ušaju iz koprške škofije so med obiskom Argentine njegovi sorodniki in primorski rojaki v nedeljo 6. avgusta pripravili novomašno slovesnost pri Svetogorski Kraljici v cerkvi sv. Rafaela (Devoto, Buenos Aires); novomašnika pozdravljata njegova teta ga. Štefanija Ušaj Marušič in stric g. Jože Marušič, bratranec José María Gojak pa mu izročata novomašni križ. Foto: Ivan Makovec

Svetovna konferenca v Pekingu o ženi

ALOJZIJ KUKOVICA

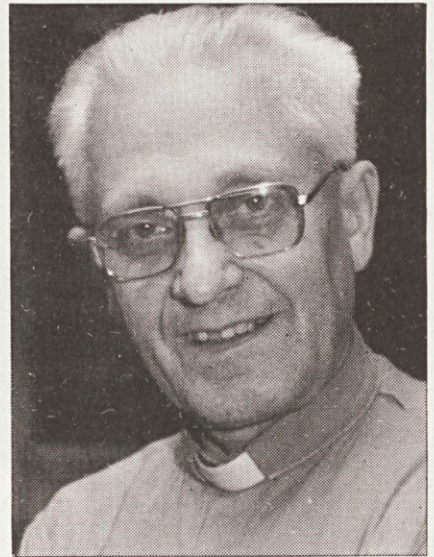
Od 4. do 15. septembra letos bo v Pekingu, glavnem mestu Kitajske, četrta svetovna konferenca in sicer tokrat o ženi in njeni problematiki. Konferenco pripravlja Organizacija združenih narodov že kakšne dve leti s pokrajinskimi srečanji po raznih kontinentih. Sad teh srečanj je tako imenovani „Osnutek za delovno platformo“, ki bo predložen vladnim delegacijam vseh v OZN vključenih držav na konferenci v Pekingu v glasovanje za izdelavo sklepne Izjave, ki bo vezala posamične podpisnice, da bodo določbe uveljavile vsaka v svoji državni zakonodaji.

Ta konferenca je, kakor tudi vse prejšnje, zelo velikega pomena za prihodnost človeštva. Zato je tudi povsem razumljivo, da se je tudi Sveti sedež udeleževal celotnega pripravljavnega dela za izdelavo osnutka in se bo seveda udeležil tudi same konference v Pekingu, na kateri bo imel tudi pravico glasovanja — pravico, ki mu jo daje položaj „stalnega opazovalca“, ki ga ima pri OZN.

Namen pekinške konference je razpravljati in ukrepati o vsem, kar zadeva dostojanstvo ženske, njene pravice in njeno vlogo, ki naj jo opravlja na vseh področjih družbenega življenja, ter njeno enakost in njeno prispevanje pri razvoju človeške družbe. Tudi za to konferenco je Sveti sedež pripravil in tudi objavil svoje opombe, ki jih bo predložil na sami konferenci. Naj tukaj omenim vsaj nekatere od njih.

Sveti sedež najprej izrazi svoje splošno soglasje s temami, ki se bodo na konferenci obravnavale. Posebej tudi poudarja, naj bi se konferenca zavzela predvsem za to, da se bodo njeni sklepi potem tudi uveljavili v praktičnem življenju v zakonodajah posameznih držav, članic OZN. Dolgoletna skušnjava namreč kaže, da premnogo sklepov in izjav in svetovnih konferenc ostane le na papirju, ne pride pa v vsakdanje življenje. Sveti sedež daje torej vse priznanje Organizaciji združenih narodov za njen interes za žensko vprašanje in se ji zahvaljuje za veliko delo, ki ga je vložila v pripravljavalno delo za konferenco v Pekingu.

Na konferenci hoče OZN predlagati, s kakšnimi sredstvi in ukrepi bi se dalo ženski po svetu priboriti priznanje njenega ženskega dostojanstva in iz njega izhajajočih pravic. Spomniti hoče hkrati države na premnoge konkretne naloge za zboljšanje položaja ženske v svetu in za odpravo tolikernih krivic in zapostavljanj, za katerimi še vedno trpijo, zlasti v razvojnih deželah, kot so npr. revščina, analfabeti-

zem, prostitucija, pornografija in podobno.

Istočasno pa Sveti sedež obžaluje, ko v ozadju osnutka za pekinško konferenco odkriva velik pritisk, včasih niti ne dosti prikrivan — pritisk ideološke narave, s katerim se hoče ženskam vsega sveta vsillti neka posebna družbena filozofija, lastna nekaterim razvitim zahodnim deželam, ki pa je v nepremostljivem nasprotju s pravim dostojanstvom in resničnimi pravicami ženske in jo, namesto da bi jo dvigala, dejansko ponižuje. Osnutek se sicer v programu izjavlja in poteguje za vsesplošno osvobojenje ženske od vseh krivic, v resnici pa v nekaterih predlogih in zahtevah vsiljuje „osvobojenje“, ki še zdaleč ni v skladu z resničnim dostojanstvom ženske. Za zgled navaja Sveti sedež nekaj takih zgledov, od katerih bomo dva ali tri navedli tudi mi.

Četrto poglavje osnutka govori o pravici ženske do zdravja. Značilno je, da bolj kot v drugih poglavjih v tem odkriva neko ideološko usmerjenost, ki za Sveti sedež ni nikakor sprejemljiva. Na 40 mestih npr. govori osnutek o spolnih boleznih (med njimi zlasti o aidsu-sida) in v zvezi z njimi o nujni potrebi najrazličnejših metod za kontrolo rojstev; le naravno urejanje rojstev, ki je za Cerkev edino sprejemljivo sredstvo, omenja le mimogrede in še to v oklepaju. Istočasno pa le na dveh mestih omenja druge bolezni, katerim so ženske po svetu izpostavljene v veliko večji meri in bi zato zaslužile tudi večjo pozornost konference. Po statistiki OZN je namreč trenutno samo kakih 4 milijonov žensk okuženih od aidsa, medtem ko jih istočasno med 650 do 850 milijonov boleha za tropičnimi boleznimi. To pristransko prikazovanje različnih boleznih - na prvem mestu spolnih - zadosti jasno kaže, v kakšni smeri naj bi se izvršilo „osvobojenje“ ženske.

Drug tak primer je, da se v osnutku (ki v španskem uradnem prevodu obsega 165 strani) skoro nič ne govori o družini in z njim združenim materinstvom in

še v teh redkih primerih sta ti dve besedi postavljeni v oklepaj, znak, kako malo važnosti se jima pripisuje in ki naravnost kliče po tem, da bi se na konferenci sami izključile iz končne Izjave. Iz tega na videz malopomembnega dejstva je na žalost dosti razviden namen konference oz. njenih odgovornih organizatorjev in inspiratorjev, kako majhen pomen se hoče pripisovati družini in materinstvu v življenju žensk, ko vendar vsi vemo, da je prav družina in materinstvo najbolj važno poslanstvo in tudi najbolj osrečujoče za vsako žensko. Vse kaže, da se bodo nekatere vladne in druge delegacije trudile, da bi se v zvezi z ženskim vprašanjem materinstvo in družina sploh ne omenjali. Očividna je za vsemi temi poskusi ideološka naravnost osnutka proti tema dvema temeljnima vrednotama, brez katerih si zdrave in urejene družbe niti misliti ne moremo.

Še en primer naj pokaže, kako mnoge inspiratorje pekinške konference vodi določena ideologija, za katero bodo skušali pridobiti udeležence konference in tako

potem vplivati na nadaljnji razvoj sveta. Osnutek predlaga namreč, naj bi že mlade deklice in mladoletna dekleta imela popolno svobodo, mimo in celo proti mnenju lastnih staršev, da se poljubno poslužujejo programov in pripomočkov, ki jih javne zdravstvene ustanove nudijo ženskam na področju spolnosti. Ta pravica naj bi vključevala tudi pravico do svobodnega splava. Kaj to pomeni, si vsakdo lahko misli. Število splavov bi se strahotno povečalo, ne nazadnje v silno težko duševno trpljenje deklet, ki bi se poslužile te pravice.

Sveti sedež ima zatorej kljub priznanju, da ima osnutek veliko hvalevrednih pobud in predlogov, tudi zelo resne pomisleke proti mnogim drugim predlogom, podobnim tem, ki smo jih v prejšnjih vrsticah našteali. Zato bo šla njena delegacija, sestavljena v večini iz žensk, na pekinško konferenco odločena, da bo na njej vse storila, kar bo v njeni moči, da bo s pomočjo še drugih enako mislečih delegacij dosegla, da se bodo pobude in predlogi, ki so v nasprotju z njenim naukom in naravnim pravom, črtali iz osnutka in ali pa da jih bo konferenca zavrgla.

Zelo dobro je na kratko našteval glavne bolj ali manj prikrita namene in cilje OZN na tej konferenci glavna zastopnica argentinskih nevladnih organizacij (ORG) za ženska vprašaja, ki je prisostvovala z nekaj drugimi ženami srečanju delegacij, ki je bilo letos od 15. marca do 7. aprila v New Yorku in na katerem so razpravljali o zadnjih opombah k osnutku konference v Pekingu. Na tem srečanju je bila seveda navzoča tudi argentinska vladna delegacija, ki pa, kot se zdi, ne bo v celoti podprla stališča Svetega sedeža, kot je to storila na znani konferenci v Kairu. Med žalostnimi zanimivostmi tega srečanja poročila omenjena zastopnica, s kakšnimi ne-loyalnimi metodami in postopki so skušali njegovi organizatorji ovirati in celo onemogočiti uspešno delo tistih, ki bi predvideno ugovarjali osnutku, med katerimi je bila seveda tudi ona. Po mnenju te zastopnice naj bi bili med resničnimi, čeprav ne vedno odkrito izraženimi, cilji in nameni pekinške konference tudi naslednji, ki jih tu navajamo približno tako, kot jih je sama napisala v poročilu o tem srečanju:

1. Konferenca bo skušala doseči, da države sprejmejo in potem uvedejo vsaka v svojo zakonodajo splošno pravico vseh ljudi do spolnih odnosov med osebami istega spola. Gre za pravico do homoseksualnega spolnega življenja. Takšnim istospolnim zvezam naj bi se priznala nato tudi pravica do ustanavljanja lastnih družin, sestavljenih iz adoptiranih otrok. Poskus, ki je bil predlagan že na konferenci v Kairu, kjer pa je bil zavrnjen, ne nazadnje zaradi odločnega nasprotovanja Svetega sedeža in nekaterih drugih delegacij.

2. Vsem deklicam in odraščajočim dekletom naj bi se po primerni informaciji in spolnem pouku dala zakonita pravica, da svoje spolno življenje živijo, kakor ga same hočejo. Nihče, tudi starši, jim te pravice ne bi smeli omejevati.

3. Vse ženske (poročene in neporočene) naj bi imele

Dalje na str. 230

Pismo ženskam

JANEZ PAVEL II.

Vsaki izmed vas in vsem ženskam na svetu naslavljam to pismo kot znamenje povezanosti in hvaležnosti pred bližnjo IV. Svetovno konferenco o ženski, ki bo septembra v Pekingu.

Za pomembno pobudo dajem iskreno priznanje Organizaciji združenih narodov. Tudi Cerkev želi prispevati k obrambi dostojanstva, vloge in pravic žene ne samo s sodelovanjem uradne delegacije Svetega sedeža pri delu v Pekingu, marveč tudi z neposredno besedo, namenjeno srcem in mislim žena. ... Ta poslanica je odprta za celovito in stvarno prihodnost ter vprašanja žene v celoti, in se tako postavlja v službo njenega priznanja v Cerkvi in v sedanjem svetu. Želim se neposredno obrniti na vsako žensko, da bi z njo razmišljal o položaju žensk v sedanjem času, posebej se zadržujoč na osrednjem vprašanju glede dostojanstva in pravic žene, in sicer v luči božje besede.

*

Zahvala Gospodu za njegov načrt o poklicanosti in poslanstvu žene v svetu postaja tudi določena in neposredna zahvala ženam, vsaki izmed žena za to, kar predstavlja v življenju človeštva.

Hvala ti, *žena-mati*, ki si naročje človeškemu bitju v neponovljivem izkustvu veselja in bolečine, ki si božji nasmešek za otroka, prihajajočega na svet, ki si otroku vodnica ob njegovih prvih korakih, pomoč pri njegovi rasti, izhodišče na njegovi nadaljnji življenjski poti.

Hvala ti, *žena-zaročenka*, ki nepreklicno združuje svojo usodo z usodo moža v medsebojnem darovanju v službi občestva in življenja.

Hvala ti, *žena-hči in sestra*, ki prinašaš v družinsko jedro, pozneje pa v območje družbenega življenja bogas-

tvo tvoje tenkočutnosti, intuicije, velikodušnosti in vztrajnosti.

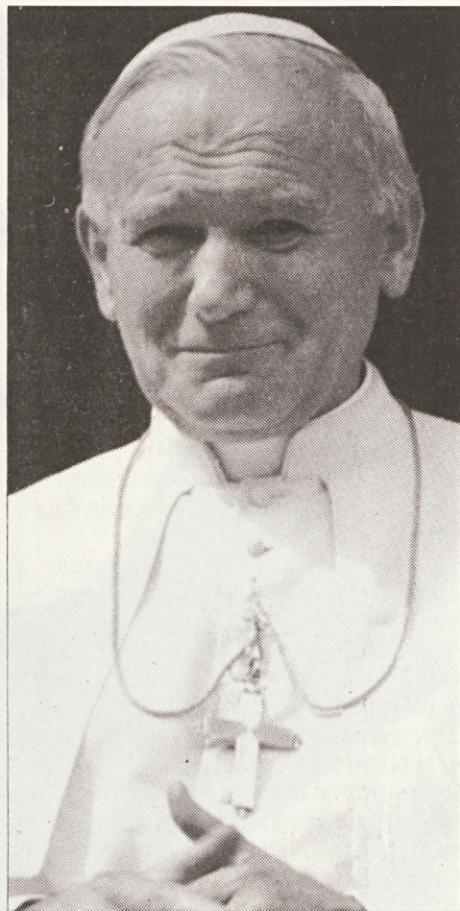
Hvala ti, *ženi-delavka*, ki se dejavno vključuje v vsa področja družbenega gospodarskega, kulturnega, umetniškega in političnega življenja, za nepogrešljiv delež, ki ga daješ za graditev kulture, sposobne združevati razum in čustva, za razumevanje življenja, ki je odprto v skrivnost, za ustvarjanje gospodarskih in političnih struktur, bogatejših v človečnosti.

Hvala ti, *žena v Bogu posvečenem življenju*. Po zgledu največje žene, Matere Kristusa, učlovečene Besede, se voljno in zvesto odpiras božji ljubezni ter tako pomagáš Cerkvi in vsemu človeštvu živeti pred Bogom tisti „zaročniški“ odgovor, ki čudovito nakazuje občestvo, kakršno želi Bog vzpostaviti s človekom, katerega je ustvaril.

Hvala ti, *žena*, za dejstvo, da si žena! Z zaznavanjem, ki je lastno tvoji ženskosti, bogatíš razumevanje sveta in prispevaš k resnični polnosti medčloveških odnosov.

*

Kaj reči o ovirah, ki na toliko krajih sveta še vedno preprečujejo ženskam polno vključevanje v družbeno, politično in gospodarsko življenje? Dovolj bodi spomniti, kako je dar materinstva, ki mu človeštvo dolguje svoje preživetje, pogosteje bolj kaznovan kakor pa nagrajen. Gotovo je potrebno še mnogo storiti, da bi žena in mati ne bila neenakopravna. Nujno je doseči *dejansko enakopravnost človekovih pravic* na vseh področjih, torej tudi enakost plače glede za enakost dela, zaščito matere-delavke, pravično napredovanje v službi, enakost med zakonci v družinskem pravu, priznanje vsega, kar je v zvezi s pravicami in

dolžnostmi državljanov v demokratični družbi.

Gre za dejanje pravice, toda tudi za nujnost. Ženska bo vedno bolj udeležena v velikih vprašanjih politike prihodnosti: prosti čas, kakovost življenja, migracije, socialne službe, evtanazija, mamila, zdravstvo in spremljanje bolnih, ekologija itd. Na vseh teh področjih bo družbena navzočnost ženske dragocena. Prispevala bo k temu, da se bodo izostrila nasprotja med družbo, organizirano zgolj po merilih učinkovitosti in produktivnosti, in primorala bo k prenovi sistemov v korist procesov humanizacije, ki so značilni za „omiko ljubezni“.

Ko proučujemo eno izmed najbolj občutljivih področij ženskega vprašanja v svetu, ne moremo, prezreti dolge in ponižujoče, čeprav pogosto „skrite“ zgodovine spolnega nasilja nad žensko. V zarji tretjega tisočletja ne moremo

ostati neprizadeti in vdani pred to stvarnostjo. Čas je, da ostro obsodimo vse oblike spolnega nasilja, ki imajo pogosto ženo za svoj predmet, in priključimo v življenje ustrezne zakonske določbe za njeno obrambo. Prav tako zaradi spoštovanja osebe ne smemo molčati glede razširjene uživaške in porabniške kulture, ki podpira načrtno izkoriščanje spolnosti, zavajajoč celo dekleta v rani mladosti v svet pokvarjenosti in v prodajanje lastnega telesa.

Vse spoštovanje zaslužijo žene, ki v nasprotju s takšnimi izprijenostmi z junaško ljubeznijo do lastnega otroka vztrajajo v nosečnosti, povezani s krivico zaradi nasilnega spolnega odnosa. To ne velja samo ob krutostih, ki se dogajajo v še vedno tako pogostih vojnih razmerah, marveč tudi v okoliščinah blaginje in miru, ki jih je pokvarila kultura uživaškega permisivi-

zma, v kateremn toliko lažje uspejajo težnje moške napadalnosti. V takšnih okoliščinah je odločitev za splav, čeprav le-ta še vedno ostane velik greh, zločin, s katerim sta bolj obremenjena moški in soudeleženo okolje kot prizadeta ženska.

Napredek se navadno presoja po znanstvenih in tehničnih merilih. Tudi s tega vidika ne manjka prispevek žene. Vendar pa to ni edina, tudi ne glavna razsežnost napredka. Pomembnejša je *družbeno-etična razsežnost*, ki zadeva medčloveške odnose in vrednote duha. Takšna razsežnost, pogosto dosežena brez hrupa, ki ima svoj začetek v vsakdanjih odnosih med osebami, posebej v družini, je lastna „geniju žene“, ki mu je družba v veliki meri dolžnik.

S tem v zvezi želim izraziti posebno hvalečnost ženam, poleg družine zaposlenim na različnih področjih vzgoj-

nega dela: v vrtcih in šolah, na univerzi in v služnostnih ustanovah, v župnijah, društvih in gibanjih. Kjer koli se pokaže potreba po vzgojnem delu, povsod je mogoče ugotoviti veliko razpoložljivost žena, ki se žrtvujejo v medčloveških odnosih, zlasti v korist najbolj slabotnih in ogroženih. V takšnih dejavnostih žene uresničujejo neko obliko *čustvenega, kulturnega in duhovnega materinstva* neprecenljive vrednosti glede na vpliv, ki ga ima na razvoj osebe in prihodnost družbe. Kako ne bi spomnil na pričevanje tolikih krščanskih žena in tolikih ženskih redovniških družb, ki imajo vzgojo, posebno vzgojo otrok kot svojo prvenstveno nalogo na različnih celinah sveta? Kako ne bi s hvaležnim srcem gledali na vse žene, ki so delovale in še delujejo na področju zdravstva in to ne samo v ustanovah z dobro organiziranim zdravstvom, marveč pogosto v zelo negotovih okoliščinah, v najbolj revnih deželah sveta, ter tako pričujejo za razpoložljivost, ki pogosto meji na mučeništvo?

Cerkev zre v Mariji najvišji izraz „genija žene“ in v njej črpa vir neizčrpnih pobud. Marija sebe imenuje „Gospodova dekla“ (Lk 1, 38). V poslušnosti božji besedi je Marija sprejela svojo prednost, toda zahtevno poklicanost poročene žene in matere nazareške družine. Ko je sprejela službo Bogu, je hkrati stopila tudi v službo ljudem, to je v službo ljubezni. Tako služenje ji je omogočilo, da je v svojem življenju uresničila izkustvoskrivnostnega, toda avtentičnega „kraljevanja“. Ne imenuje se brez razloga „Kraljica nebes in zemlje“. Tako jo kliče vse krščansko ljudstvo, mnogi narodi in ljudstva pa jo imajo za svojo „Kraljico“. Njeno „kraljevanje“ je služenje! Njeno služenje je kraljevanje!

Cerkev želi, da bi na konferenci v Pekingju *prišla do veljave polna resnica o ženski. V resnici je potrebno dati dolžno pomembnost „geniju žene“, upoštevajoč ne samo velike in znane žene preteklosti in sedanje dobe, marveč tudi preproste ženske, ki izražajo svoj ženski dar v službi drugih v vsakdanjih raz-*

Molitev za Cerkev in slovenski narod

JANEZ GRIL

Letošnji september je v Cerkvi na Slovenskem posebej pomemben. Ne samo zaradi novega šolskega in veroučnega leta, temveč tudi zaradi začetka bližnje priprave na papežev obisk. Devet prvih petkov oziroma devet mesecev nas še loči od tega zgodovinskega dogodka. Prav je, da se vsi skupaj in vsak zase vprašamo, kako se bomo pripravili na papežev prihod.

V cerkvah po vsaki maši molijo posebno molitev za uspeh papeževega obiska. K molitvi bodo duhovniki pritegnili tudi otroke. Na voljo so podobice s papeževo sliko in otroško molitvijo, posebni plakati z nalepkami za prve pette. Duhovniki, kateheti in katehistinje so dobili prve priročnike z navodili in nasveti, kako redno dušnopastirsko delo dopolniti s témami, povezanimi s krščanskim izročilom, vlogo papeštva, povezanostjo slovenske Cerkve z vesoljno Cerkvijo in evropsko krščansko omiko. Bolniki in ostareli bodo po papeževem namenu Bogu darovali svoje trpljenje, osamljenost in druge preizkušnje. Spet drugi bodo na drug način prosili za blagoslov in duhovne sadove. Skratka, prav vsi smo povabljeni, da z molitvijo podpremo papežev obisk in se pridružimo posebni molitve-

ni akciji, imenovani: **Rožni venec za vsakega Slovenca doma in po svetu.** Kdor se bo pridružil tej hvalevredni pobudi in število izmoljenih rožnih vencev sporočil odboru za pripravo papeževega obiska, bo sodeloval pri veliki molitvi slovenskega naroda za Cerkev in slovenski narod. Molitev pa ima takšno moč, da more spremeniti človeška srca in odpira nebeška vrata...

S pomočjo molitve bomo tudi najlaže prenovili in poglobili svojo vero. Da bo živa in močna in da bo lahko vplivala na vse ravni našega življenja: na nedeljski obisk maše, versko vzgojo, družinsko življenje, poklicno delo, prosti čas, pravo izbiro vrednot: da bo spodbujala k dobroti, ljubezni do bližnjega, sprejemanju cerkvenega družbenega nauka, krščanskega pogleda na svet in k delovanju na področju gospodarstva, kulture, politike... Mnogi namreč zmotno menijo, da se vera v kristjanovem življenju začne in konča na cerkvenem pragu. Resnica je drugačna: Krščansko poklicnost k svetosti lahko uresničimo le sredi življenja in ne na njegovem robu.

V času priprav na papežev obisk imamo slovenski kristjani še eno zelo pomembno nalogo: Svojim rojakom, znancem, prijateljem, sodelavcem, sosedom, vsem ljudem dobre volje, nevernim ali drugače vernim moramo na sprejemljiv in njim razumljiv način pokazati lepoto in pomembnost krščanske vere. Ob našem osebnem zgledu morajo doživeti, da je biti veren nekaj lepega, osrečujočega, da vera pozitivno in blagodejno vpliva na človeka, mu odpira nova obzorja in daje neomajno upanje.

Naša odgovornost in priprava na papežev obisk se s tem še ne konča. Kot verni ljudje smo dolžni braniti, ohraniti in širiti živ spomin na trojno dediščino tisočletnega krščanskega izročila: vero, kulturo in narodno samobitnost. Da smo Slovenci postali kristjani že v času pred Brižinskimi spomeniki, se moramo zahvaliti irskim menihom in slovanskima

merah življenja. Žena zlasti v vsakdanjem darovanju drugim uresničuje globoko poklicnost lastnega življenja, ženska, ki morda bolj kot moški vidi človeka, ker ga *gleda s srcem*. Vidi ga neodvisnega od raznih ideoloških in političnih sistemov. Vidi ga v njegovi veličini in mejah, zato si prizadeva, da bi mu prišla nasproti in mu bila v pomoč. Na ta način se v zgodovini človeštva uresničuje temeljni Stvarnikov načrt in v različnosti poklicev nenehno prihaja do veljave ne samo fizična, marveč predvsem duhovna lepota, ki jo je Bog od začetka podelil človeškemu bitju in na poseben način ženi.

Ko v molitvi zaupam Gospodu uspeh pomembnega srečaja v Pekingu, vabim cerkvena občestva, naj v tem letu izrabijo priložnost za *iskreno zahvalo Stvarniku in Odrešeniku sveta zlasti za dar tako velike dobrine, kot je ženskost*: le-ta v vsej različnosti izražanj pripada ustanovni dediščini človeštva in sami Cerkvi.

Marija, Kraljica ljubezni, čuj nad ženami in nad njihovim poslanstvom v službi človeštva, miru in razširjanja božjega kraljestva!

Naj vas spremlja moj blagoslov!
V Vatikanu, 29. junija 1995, na praznik sv. apostolov Petra in Pavla. ●

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA SEPTEMBER

Splošni: Da bi pri novi evangelizaciji kot dragocen pripomoček bolj in bolj uporabljali Katekizem katoliške Cerkve.

Misijonski: Da bi peti latinsko-ameriški misijonski kongres utrdil katoličane v njihovih misijonskih prizadevanjih.

Slovenski: Da bi Sveti Duh vodil in usposabljal vse, ki po javnih običajih širijo evangeljske vrednote.

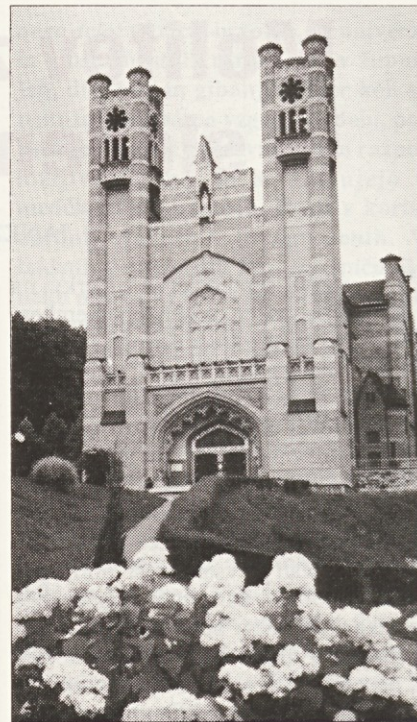
apostoloma svetima Cirilu in Metodu. Da smo se ohranili kot narod, smo dolžni zahvalo Cerkvi in njenim duhovnikom, ki so v vsej naši zgodovini poleg vere skrbeli tudi za kulturo, slovenski jezik in narodno preživetje. Zahvalimo se neznanemu misijonarju, ki si je molitve napisal v slovenskem jeziku; stiškim menihom, ki so naše prednike naučili moliti in delati; Trubarju in drugim reformatorjem, ki so Slovence učili katekizme in jim prevedli svete knjige; Baragu in Slomšku, ki sta se s herojsko ljubeznijo posvetila prvi Indijancem v daljni Ameriki, drugi ogroženim rojakom doma; in vsem drugim številnim možem in ženam do današnjih dni, ki so vse svoje moči zastavili, da bi ohranili vero v Boga, ljubezen do domovine in slovenskega naroda...

Kot dediči in nasledniki tega duhovnega izročila se moramo z vsemi silami upreti poskusom zanikanja in omalovaževanja pomena krščanske vere in Cerkve za slovenski narod v zgodovini

in v sedanji slovenski družbi. Papež Janez Pavel II. je pred leti dejal, da so si kristjani v pluralistični in delno razkristjanjeni družbi — in takšna je tudi naša slovenska — dolžni prizadevati, da bi krščanska vera še naprej imela ali pa na novo pridobila vodilno vlogo in privlačno moč na poti v prihodnost. Seveda, v odprtem dialogu z vsemi drugimi.

Veliko dela čaka Cerkev na Slovenskem v prihodnjih mesecih. Ga bomo zmogli? Z božjo pomočjo, so rekli včasih. In danes to še vedno velja. Slovenski narod ima močne krščanske korenine. Le-teh se premalo zavedamo. Morda pa nam bo sveti oče Janez Pavel II. med svojim obiskom vtisnil v zavest prav to in nas povabil k novi duhovni setvi za žetev v tretjem tisočletju. ●

Salezijanska cerkev Marije Pomočnice na Rakovniku.

Nadaljevanje s str. 226

prost dostop do vseh protispočetnih sredstev in metod. Med drugim tudi do sterilizacije, ki bi jih za stalno oropala plodnosti. Tudi tu ne bi mogli ne starši ne pri poročenih drug zakonec ovirati ženski te zakonite priznane pravice. Še več, v določenih primerih, ko bi to zahtevala splošna blaginja, naj bi imela država pravico tudi nasilno sterilizirati ženske. To zadnje se žal v nekaterih državah že izvaja.

4. V sklepni Izjavi pekinške konference ne bi smelo biti nobene omembe religioznih vrednot. Z zakonom naj bi bilo vsem „fundamentalistom“ zabranjeno, da bi druge ljudi silili sprejeti njihova moralna načela. Pod „fundamentaliste“ je treba prištevati po tem naziranju vse tiste, ki zagovarjajo neko za vse obvezno moralo, temelječo na od Boga hotenem redu, ki je v nespravljivem nasprotju z moralnim indiferentizmom in relativizmom, ki obvladuje sedanje svetovno mnenje in ki zahteva popolno svobodo za vsakega v osebnem ravnanju. V svobodnem izvajanju svojih pravic naj bi se človek oziral le na to, da ne krši uzakonjenih pravic drugih ljudi. Naravno je, da smo med temi „fundamentalisti“ na prvem mestu prav katoličani, vendar ne le mi, tudi muslimani in še nekatere druge verske skupnosti spadajo med nje.

5. Med glavnimi nameni pekinške konference je tudi priboriti splavu polno državljansko pravico kot metodi urejanja rojstev spriča eksplozivnega naraščanja svetovnega prebivalstva. Konferenca bo to domnevno pravico do splava skušala doseči pod varljivim in nedolžno zvonečim geslom „ženske pravice“. Če bi jo namreč

zahtevala pod pravim imenom, bi bilo tvegano, zadela bi na odpor mnogih delegacij. Za kar se zavzema osnutek, je le za razlikovanje med „varnim in ne-varnim splavom“, to se pravi, med splavom, izvršenim z vsemi potrebnimi varnostnimi ukrepi za zdravje ženske, in med splavom, izvršenim brez njih. Dramatično stanje človeštva zaradi prenaseljenosti bo skušala konferenca v Pekingu uporabiti za sredstvo po neomejeni pravici do splava.

To so nekateri cilji in nameni, ki jih hoče doseči pekinška konferenca in vsiliti svetu. Če se ji to posreči, bi to pomenilo veliko nesrečo in degradacijo človeštva. Vedeti je treba, da bodo delegacije, zlasti manj razvitih dežel, tudi pod težkim pritiskom, kajti zaradi svojih ogromnih ekonomskih finančnih težav bodo v nevarnosti, da zaradi kreditov, ki jih potrebujejo od razvitih in bogatih držav, pristanejo tudi na njihove zahteve, ko bo šlo za glasovanje teh in podobnih predlogov.

Že iz teh nekaj vrstic je, upam, razvidno, da se bodo v Pekingu odločale zelo važne reči za celotno človeštvo in za dolgo bodočnost. Sveti sedež in — Bog daj, da z njo tudi mnoge druge vladne delegacije — bodo storile vse, da se konferenca, sklicana v obrambo ženskega dostojanstva in njenih pravic, ne sprevrže v konferenco proti ženski in njenim resničnim pravicam, proti njenemu dostojanstvu in pravi veličini.

Koliko važnost polaga Cerkev na to konferenco, dokazuje med drugim tudi papeževo pismo, ki ga je konec junija letos naslovil na žene vsega sveta in ki je doživelo vsesplošno priznanje in hvaležnost. ●

MISLI k mašnim berilom

na nedelje v SEPTEMBRU

STANKO FAJDIGA

22. navadna nedelja 3. september

Ponižni je velik pred Bogom

Berilo iz Sirahove knjige (Sir 3, 17-18. 20. 28-29)

Stavki iz Sirahove knjige so nam vedno potrebni, ker uravnavajo našo miselnost in naše vedenje in delovanje. Pomembni ljudje, ki se zbirajo na sestankih in srečanjih, niso vedno tudi najbolj modri. Modrost in razsodnost je v tistih, ki si vzamejo čas za razmišljanje in ne mislijo, da vedo že vse, kar je treba vedeti. Nevarno je, če človek računa le na svojo razum in svojo inteligenco. Oddaljil se je od izvira vsega, kar obstaja, in zgrmel bo v strašni Nič, ki se nahaja tam, kjer ni Gospoda.

Kristjani smo Bogu blizu

Berilo iz Pisma Hebrejcem (Heb 12, 18-19. 22-24a.)

Naša modrost je toliko resničnejša, kolikor bliže smo Bogu. Izraelci niso smeli priti bliže Sinaju, ker še niso bili vzgojeni za to skrivnostno bližino. Mi kristjani pa smo do-

živeli domačnost, družino z Bogom po njegovem sinu Jezusu Kristusu. Ta bližina, ta neposredni stik in konkretna izkušnja v Cerkvi, ki je skupnost verujočih, je največji vir resničnega spoznanja. Ne profesorji, ampak pričevalci so nam potrebni.

Kdor se ponižuje, bo povišan

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 14, 1. 7-14)

Evangelij današnje nedelje opisuje značilen dogodek z nekega srečanja, kjer so se zbirali sami razgledani, pametni in učeni možje. Tu niso prevlado-

vali prijateljski odnosi, ampak vsak je drugega skušal presoditi že po obleki in po videzu, ne da bi se mu čisto prijateljsko približal. Jezus ni mogel prenašati takih narejenih in umetnih odnosov. Zato je na tej gostiji nepričakovano

Berilo iz knjige Modrosti (Mdr 9, 13-18b)

Začetek berila je molitev k Bogu, da bi nam podelil modrost in svojega duha. Sami namreč nismo zmožni spoznati božjih načrtov in niti tega, od kod prihajamo in kam smo namenjeni. Vedno naletimo na isto težavo: brez pomoči božje dobrote ne moremo vedeti za naslednji korak svojega življenja. Kaj je človek, če ne more zvedeti niti za najbolj osnovni podatek o svoji usodi?

Kristjan sprejema sužnja za brata

Berilo iz pisma apostola Pavla Filemonu (Flm 9b-10. 12-17)

Zgodba o dogodivščini sužnja Onezima, ki je bil lastnik Pavlovega prijatelja Filemona in njegov znanec že iz prejšnjih potovanj skozi Malo Azijo, je vsebina tega berila, ki je pri koreninah največje socialne revolucije na svetu: ukinitve suženjstva. Pavlovo oznanjevanje Kristusovega evangelija se je združilo s poskusom, da bi prepričal prijatelja in kristjana Filemona, naj sprejme pobegle-

ga sužnja Onezima ne več kot sužnja, kakor je bilo v navadi v tedanji kulturi, ampak kot sebi enakega zaradi Kristusa.

Odpoved prinaša svobodo

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 14, 25-33)

Veliko ljudi je hodilo za Jezusom. Evangelij pravi „velike množice“. On je vedel, kaj zahteva od človeka „hoditi za njim“. Zato jim je hotel povedati, da ni majhna stvar, odločiti se zanj: to namreč presega vse odnose, ki jih človek vzpostavi v svojem življenju. Kris-

Vitraj brezjanske Marije Pomagaj v župnijski cerkvi v Floridi.

prenesel pogovor na lastnost, ki je bila tu popolnoma odsotna: na ponižnost in skromnost. Predlagal je celo, naj gostitelj sestavi drugačen seznam povabljenec, kakor ga je imel doslej. S tem posegom Jezus prevrača tudi vse naše odnose do bližnjega in nas usmerja k pozabljenim, zapostavljenim in ubogim nasploh.

23. navadna nedelja

10. september

Božji sklepi so nedoumljivi

tus je poslednji smisel vsega. Samo on človeku pomaga do najgloblje izpolnitve. Za tako odločitev pa je potreben premislek, uravnovešena presoja. Ni druge poti, ki vodi od človeka do človeka, in od človeka do drugih stvari, razen tiste, ki gre skozi Kristusa. „Odpoved vsemu“, kakor predlaga Kristus, ni izguba, ampak osvojitve „božjega kraljestva“.

24. navadna nedelja 17. septembra

Mojzes izprosi božje odpuščanje Berilo iz Druge Mojzesove knjige

(2 Mz 21, 7-11. 13-14)

Pretresljiv dialog med Bogom in Mojzesom. Bog Mojzesa opozarja, naj pogleda v dejansko stanje med svojim ljudstvom, naj ne zapira oči pred njim. Kaj bi rad Bog s tem dosegel? Da bo Mojzes odkril razloge za pravo nesebično molitev, ki ima v središču Boga, ne pa zgolj človeških problemov. Molitev, ki iz tega nastane, je resnično dolgoročna prošnja, da bi Bog kljub človeškim slabostim nadaljeval svoje delo, ki ga je začel.

Kristus je prišel reševat grešnike

Berilo iz Prvega pisma apostola Pavla Timoteju (1 Tim 1, 12-17)

Človek se more nenehoma čuditi božji potrpežljivosti s človekom. Pavel je bil presenečen nad to božjo velikodušnostjo: njegov osebni primer nam lahko služi, da se smemo zanesti na njegovo besedo, ki jo je dal že prerokom in še posebej potrdil z Jezusom Kristusom. Kar se je zgodilo s Pavlom, se bo zgodilo z vsakim izmed nas: zanesljiva je ta beseda in zasluži, da jo vsi sprejmemo.

Veselje v nebesih zaradi spreobrnjenja grešnikov

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 15, 1-10)

Dve priliki o usmiljenju govorita o pretresljivem vedenju Boga. Kako se more Bog, ki za vse stvari skrbi do podrobnosti, vznemirjati zaradi ene same izgubljene ovce? Kako mora vse premetati, da najde izgubljeno drahmo, on, ki je vrhovni gospodar vsega? Takšno božje ravnanje se imenuje usmiljenje, dobrohotnost. Bog je odkril, da imajo večjo vrednost tiste stvari, ki

Dalje na str. 233

POD MARIJINIM VARSTVOM

IVAN ŽNIDAR

V severnem delu Velikega Buenos Airesa, ob današnji Panamerikanci, je živelo manjše število Slovencev že pred drugo svetovno vojno, več pa se jih je naselilo po vojni, ki so bili prisiljeni zapustiti domovino zaradi komunističnega nasilja. Med seboj niso bili povezani, dokler ni prišel leta 1949 v župno cerkev v Florido kaplan Albin Avguštin, kmalu za njim pa je bil blizu tam nastavljen v zavodu Šolskih bratov duhovni svetnik Alojzij Košmerlj. Ta dva sta začela povezovati rojake. Od časa do časa je bila v tej cerkvi sveta maša za Slovence, začele so se tudi sv. ure pred prvim petkom, ki so lepo obiskane. Oba dušna pastirja sta pospeševala posebno pobožnost in priporočanje k Mariji v dnevni težavah in skrbah.

Ko so v tej cerkvi obnavljali steklena okna in jih zamenjali za barvne vitraje, je krajevni župnik prosil za sodelovanje in pomoč, so se rojaki radi odzvali in tako so v novih vitrajih upodobili brezjansko Marijo Pomagaj z monogramom, v drugem pa sv. Jožefa z lilijo, zavetnikom nekdanjih slovenskih dežel. Podoba Marije Pomagaj je doslej spremljala rojake in še danes sprejema slovenskega vernika, ko obiše to cerkev. Ti podobi Marije in sv. Jožefa, po mnenju pokojnega umetnostnega zgodovinarja Marjana Marolta sta pravo umetniško delo, bosta še dolgo pričali o slovenski verski prisotnosti v tem kraju.

Družine so začele graditi svoje skromne domove izven mesta na robu takrat naseljenih krajev. Albin Avguštin je bil leta 1955 prestavljen v bližnji San Isidro, na njegovo mesto pa sta pozneje prišla Francček Prijatelj in nato Matija Borštnar, a sta bila tudi onadva kmalu prestavljena. Počasi se je to versko središče preselilo v novo naseljeni kraj, to je Villa Adelina, Carapachay, oddaljeno od središča Buenos Airesa 20 kilometrov.

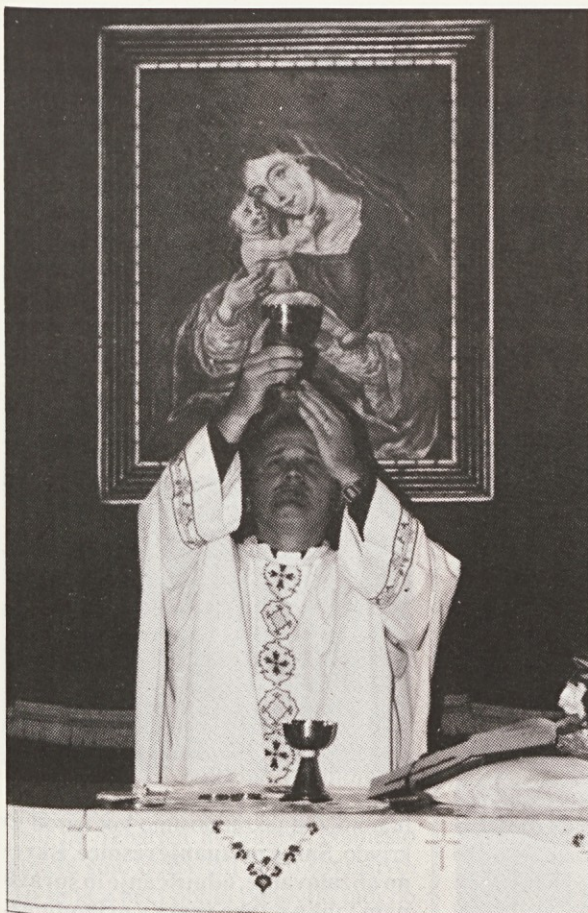
Zatočišče za versko in kulturno udejstvovanje smo našli v bližnji kape-

li, ki so jo uporabljali nemški duhovniki in so razumeli naše potrebe. V teh prostorih je bil slovenski šolski tečaj, razne manjše prireditve, sv. maše, posebno dobro je bila vsako leto obiskana slovenska polnočnica; polnočnico na sveti večer praznujemo tu vsako leto prav do današnjega dne.

Medtem je bilo kupljeno v bližini zemljišče, začel se je graditi prostor, namenjen za slovensko šolo, ki je tedaj štela sedemnajst učencev. Leta 1962 je bil pouk že v skromnih, toda lastnih prostorih. Šolo je mnogo let požrtvovalno vodil Aleksander Pirc. Ko pa je bila dvorana Doma kolikor toliko dograjena, smo začeli v njej tudi s sv. mašo, v začetku mesečno, nato pa vsako nedeljo. Prav tako so v tem prostoru svete ure pred prvim petkom. Dušni pastirji so se v teku let menjavali, dolgo let je imel dušno pastirstvo na skrbi Matija Borštnar, nato dr. Jure Rode, sedanji dušni pastir pa je Franci Cukjati.

Podoba Marije Pomagaj
v taborišču Trani, Italija.

Tranjska podoba Marije Pomagaj je zdaj ustoličena v carapachayskem domu.

Nedeljske maše imamo še vedno v dvorani. Pred vsako službo božjo se namesti premakljiva oltarna miza in podoba brezjanske Marije Pomagaj, delo ljudskega umetnika Janeza Plahute, štajerskega rojaka, ki jo je naslikal v izseljenem taborišču Trani, blizu mesta Bari v Italiji, in je krasila oltar taboriščne kapele.

V tem taborišču se je po vojni nahajalo čez štiristo Slovencev, med njimi tudi begunske družine, največ pa je bilo med vojno nasilno mobiliziranih v nemško vojsko iz zasedenega ozemlja Gorenjske in Štajerske in so bili zajeti od zapadnih zaveznikov. Iz prepričanja so odklonili vključitev v prekomorske partizanske brigade, bili nato sprejeti kot pomožne čete v angleški vojski in letalstvu. Pripravljani so bili za nameravano angloameriško izkrcanje v Istri leta 1944, pa je bilo, kakor je znano, s komunističnega vrha preprečeno. Leta 1945 pa za načrtovano

„Operacijo Everest“, vojaški spopad med Angležerji in Titovo armado za Trst in Julijsko krajino. Njihov dušni pastir, vojni kurat, je bil duhovnik Ignacij Kunstelj, ki je pozneje odšel v Anglijo. Po odhodu Angležev iz Italije so bili ti vojaki poslani v civilno taborišče Trani. V tem taborišču se je lepo razvijalo versko, kulturno in športno življenje. Dušno pastirstvo v tem taborišču je imel na skrbi župnik Stanko Skvarča.

V začetku leta 1948 se je taborišče začelo prazniti, največ rojakov se je javilo in odšlo v Argentino. Na pot v izseljenstvo, neznan usodi naproti, so vzeli s seboj Marijino podobo in največja skupina se je iz Italije preko Nemčije meseca maja 1948 izkrcala v Buenos Airesu. Mnogo teh je našlo zaposlitev in stanovanje prav v tem delu predmestja in tako so pustili tukaj Marijino podobo, ki je pozneje našla stalno bivališče v Slovenskem domu v Carapachayu.

Podoba Marije Pomagaj! Koliko milosti, uteh in tolažbe si delila v teh petdesetih letih! Koliko solz je bilo pretočenih v vojni, v ujetništvu, v begunstvu, v taboriščih, na poti v izseljenstvo, v novi domovini. Koliko prošenj pa je bilo tudi uslišanih in koliko solz je bilo tudi posušenih prav ob zaupni molitvi in zahvali.

Naj bi ta Marija Pomagaj, ki je ista kot je doma na Brezjah, ista kot je v kripti luhanske bazilike, ista kot je v slovenski cerkvi in v drugih cerkvah in domovih, ista Marija, kot je svetogorska, luhanska, lurška in druge, še najprej bila stalno navzoča med nami ter delila milosti in tolažbo. Naj bi še naprej in dolgo varovala slovenski rod v tujini, da bodo potomci našega naroda, že vključeni v verni argentinski svet, še ohranjali in imeli vero v Boga in ljubezen do Marije. ●

so se nekoč izgubile in so bile spet najdene. Zato vemo, da je božje ljudstvo sestavljeno iz nas grešnikov in slabičev, tista stvarnost, na kateri bo Bog najprej gradil srečo človeštva.

25. navadna nedelja

Nedelja sredstev družbenega obveščanja

24. september

Božja grožnja goljufom

Berilo iz knjige preroka Amosa (Am 8, 4-7)

Bog od nekdaj čisto po svoje rešuje družbene probleme človeštva. Oblikuje človekovo vest, da bo vedno občutljiva za vse najbolj zapuščene in potrebne. Opozarja človeka, da ne more nalahko pomiriti svoje vesti samo z zunanjim izpolnjevanjem nekaterih verskih predpisov. Ljubezni do bližnjega in do Boga ni mogoče razdeliti: oboje ima svoje nerazdružljivo mesto v človeškem srcu.

Moliti je treba za vse ljudi

Berilo iz Prvega pisma apostola Pavla Timoteju (1 Tim 2, 1-8)

Kristjani so po svoji poklicanosti posredniki za vse ljudi na svetu pred Bogom. Ko vstopimo v svojo cerkev k molitvi, nosimo s seboj radosti in upe, stiske in težave vseh ljudi. Vsi kristjani smo v tem smislu deležni „duhovniške“ službe in vsako nedeljo smo tako odgovorni za vse ljudi, bližnje in daljnje. Tudi za tiste, ki jih ne poznamo, je Bog njihov Bog, ki hoče nositi vse stiske in vse bolečine, pa tudi vse veselje in upanje.

Izbira med Bogom in bogastvom

Iz svetega evangelija po Luku (Lk 16, 1-13.ž)

Delovati odločno in učinkovito v sedanjem trenutku v korist božjega kraljestva. Zato moramo biti pozorni na vse, kar se dogaja okrog nas, in predvideti vse različne možnosti. Sodobni človek je za take držbe zelo občutljiv in Kristus ga zaradi tega ne graja, nasprotno, graja kristjane, da se ne bi smeli izgubljati v praznih marnjah in tako zmanjšati učinkovitost božjega kraljestva. Kristjani naj bi se trudili za enako učinkovitost božjega kraljestva, kakor podjetniško usmerjeni ljudje tega sveta. Vsi smo le upravitelji dobrin, ki smo jih prejeli, ne pa lastniki. Lastnik vsega je Bog. ●

Samo priznanje resnice, iskreno obžalovanje, odpuščanje in sprava nam lahko odpro vrata v prihodnost

ŠKOF DR. FRANC KRAMBERGER

Te dni je naša domovina kakor romarsko svetišče ali posvečen kraj, kjer bi bilo najbolj primerno molčati, premišljevati in moliti.

Te dni je slovenski narod zbran (smo zbrani) na tistih krajih, o katerih se skoraj pol stoletja ni smelo govoriti, kamor se pol stoletja ni smelo priti zaradi skrivnosti, ki jo tam zakriva zemlja, tu na Teharjah jo pokrivajo odpadki in raztaplja voda Teharskega jezera.

Te dni smo skupaj s tistimi, ki jih petdeset let nismo smeli imenovati in obiskovati. — Smo na slovenski, štajerski Golgoti, kjer je bil pred petdesetimi leti véliki petek za tisoče in desetisoče iz našega naroda. — Smo pred „teharskim križem“, znamenjem, ki nakazuje dve smeri:

a) vodoravno, ki veleva, da v današnje spominsko slavje vključimo vse vojne in povojne žrtve tu na Teharjah, na Štajerskem, na Slovenskem;

b) druga smer je vertikalna ali navpična, ki nam naroča, da opravimo Kristusovo daritev za vse žrtvovane, za nas in ves slovenski narod.

Petdeset let mineva, odkar je naš narod doživljal največjo nesrečo v svoji zgodovini. Tisti, ki so po spletu zunanjih dogodkov leta 1945 dobili v roke popolno oblast, so se v najglobljem sovraštvu in maščevanju razdivjali nad onimi, ki niso bili slepo predani ideologiji. — In kri je tekla v potokih. Globoka brezna v Rogu, opuščeni rudniški rovi v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju so se polnili do vrha. In da bi zabrisali sled, so jih zabetonirali. Vse se je dogajalo v popolnem brezumju, brez sledu človečnosti, v slepem sovraštvu in pohlepu po oblasti. Pomorjenim niso vzeli le življenja, poteptali so njihovo človeško dostojanstvo in čast; vzeli so jim ime, zatrli

spomin nanje in slavili zmago v prepričanju, da bodo žrtve za vedno potopljene v molk in anonimost. — Teharje, Hrastnik, Kočevski rog... Teh imen ne bomo nikdar izgovarjali kot imena drugih krajev. To so slovenski Dachau, slovenski Auschwitz, slovenski Mauthausen in podobno...

Mesec junij 1945 ni samo mesec zločina nad slovenskim narodom in ogrožanje njegove biološke moči. Je nekaj hujšega. Je kršitev osnovnega božjega in človeškega prava: Ne ubijaj svojega brata! — Bratomor, to je madež na naše zgodovini. S tem madežem smo zaznamovani pred vsem svetom. Do takrat so naši predniki mnogo pretrpeli od drugih. In če so segli po orožju, so segli vedno v lastno obrambo. Takrat, leta 1945, pa smo dvignili roko nad nedolžnim, nemočnim in ponižanim

bratom. Od takrat nosimo kot narod to krivdo. **Samo priznanje resnice, iskreno obžalovanje, odpuščanje in sprava nam lahko odpro vrata v prihodnost.**

1. Po petdesetih letih se je oglasila bratova kri. Brezna so spregovorila. V

Dalje na str. 244

Med sv. mašo na Teharjah Foto: M. Šušteršič

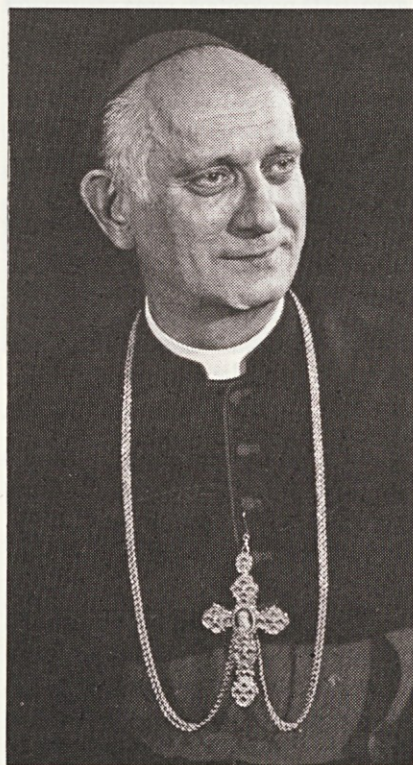
Brez spominjanja ni prihodnosti ne miru

Nagovor DR. ALOJZIJA ŠUŠTARJA v Kočevskem rogu med mašo
in spominsko slovesnostjo za pobite v drugi svetovni vojni
v nedeljo 25. junija 1995

Drugi bratje in duhovniki, spoštovani sorodniki, prijatelji in znanci žrtev Kočevskega roga, dragi bratje in sestre!

Spet smo se zbrali v Kočevskem rogu na kraju, ki je eden najbolj bolečih spomenikov na strahotne dogodke pred petdesetimi leti. Ko letos praznujemo petdeseto obletnico konca druge svetovne vojne in smo na eni strani hvaležni, da je bila vojna končana, se na drugi strani z veliko bolečino spominjamo dogodkov, posebno na tem kraju kakor tudi na Teharjah in drugod. Namesto sprave smo doživljali novo sovraštvo. To se je v neki obliki ponovilo tudi ob uradni proslavi petdesete obletnice konca druge svetovne vojne 13. in 14. maja letos. A po tej poti medsebojnih očitkov ne pridemo nikamor. Kristjani smo dolžni iskati drugačno pot, pot odpuščanja in sprave. To pa pomeni prositi odpuščanja, sami odpuščati od srca drugim, priznati krivdo, sodbo o krivdi in obsojanje drug drugega pa prepustiti Bogu.

Ko smo se 8. julija 1990 prvokrat zbrali v velikem številu na tem kraju, je šlo za spravo z mrtvimi. Molili smo za vse brez izjeme. Tako molimo tudi danes za domobrance in za vse druge brez izjeme, v upanju, da so ti, ki so tu našli tako hudo smrt, naši priprošnjiki pri Bogu. Spominjamo se tudi vseh, ki so padli v vojni ali so bili kjer koli nedolžni pobiti med vojno ali po njej. Toliko je ran, ki še vedno krvavijo. Papež Janez Pavel II. je dejal 11. junija letos pri maši ob petdeseti obletnici konca druge svetovne vojne v cerkvi sv. Petra v Vatikanu, da ne smemo nikdar pozabiti strašnih

dogodkov druge svetovne vojne; da to ni samo zgodovinsko spominjanje, ampak je moralna zahteva. Ne smemo tega pozabiti, kajti brez spominjanja ni nobene prihodnosti in nobenega miru.

Petdeseto obletnico konca druge svetovne vojne so ljudje praznovali na različne načine. Posebnost kristjanov pa mora biti v tem, da je za nas odločilna božja beseda. Zavedamo se, da je nikdar nismo popolnoma izpolnili, a hočemo si iskreno prizadevati, da bi jo čim bolj izpolnili. Božja beseda današnje 12. navadne nedelje pa nam v Stari zavezi (Zah 12, 10-11) napoveduje Je-

zusovo smrt na križu. Prerok pravi, da se bodo ozirali nanj, ki je bil preboden, in bodo žalovali za njim, kakor žalujejo za sinom edincem, in bodo bridko jokali kakor za prvorojencem. Ta beseda velja tudi za ljudi, ki so tu našli smrt. Oziram se na pobite in spominjamo se jih in žalujemo za njimi, ne samo njihovi sorodniki, ampak mi vsi in ves slovenski narod in posebno še naši rojaki, Slovenke in Slovenci drugod po svetu, ki so v tako velikem številu prišli letos na to spominsko slovesnost v Kočevskem rogu.

V drugem berilu pa smo slišali besede iz pisma apostola Pavla Galačanom (Gal 3, 26-29), kateri pogoj moramo izpolniti, da bi premagali sovraštvo in da bi prišlo do sprave in ljubezni. Treba je, da oblečemo novega človeka, Kristusa, v katerem ni več Juda in ne Grka, ne več sužnja in ne svobodnega, ne več moškega in ženske, kajti vsi smo eno v Jezusu Kristusu. Težka je ta zahteva, da oblečemo Kristusa in se izkažemo kot božji otroci. Če bi to storili, potem bi ne bilo več medsebojnega razločevanja in očitanja. Daleč smo še od tega v slovenskem narodu, še preveč je delitev, še preveč starih imen in očitkov. Še daleč smo od tega, da bi tudi za nas veljalo, da smo vsi eno. Vendar ni druge možnosti, kakor da nadaljujemo pot v to smer in postanemo vsi eno. Naj bi bila ta spominska slovesnost v Kočevskem rogu za nas vse močna spodbuda in klic, da si iskreno prizadevamo za vse to.

V evangeliju (Lk 9, 18-24) pa smo slišali Kristusov odgovor na izpoved vere, ki jo je v imenu učencev izrekel

Dalje na strani 244

Mir temelji na sprejetju resnice in priznanju krivde

KOPRSKI ŠKOF METOD PIRIH

Zbrali smo se na škofijski spominski slovesnosti na Lajšah nad Cerknim ob 50. obletnice konca druge svetovne vojne. Nismo prišli na ta s trpljenjem in smrtjo nedolžnih zaznamovani kraj le z namenom, da bi se spominjali, ampak predvsem, da bi molili: za vse žrtve okupacije in revolucije na Primorskem pred vojno, med njo in po njej ter za našo drago domovino, ki je pred kratkim praznovala svoj 4. rojstni dan. Hkrati bi se radi zahvalili Kralju miru, da pri nas že 50 let vlada mir in da smo kratko osamosvojitveno vojno preživeli brez večjega števila žrtev.

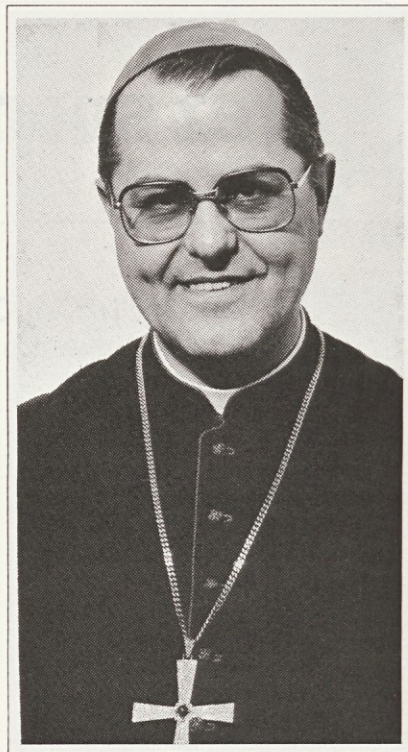
Za kraj spomina, prošnje in zahvale bi lahko izbrali kak drugi kraj v škofiji, saj so marsikje po Primorskem grobovi padlih, talcev, brezna s trupli umorjenih. Lajše pa smo izbrali zato, ker sta bila 3. februarja 1944 med 15-imi obsojenimi na smrt tudi dva duhovnika tedanje goriške nadškofije, cerkljanska kaplana Ladislav Piščanc in Ludvik Sluga. Izbrali smo Lajše tudi zato, ker je bilo na tem območju še veliko drugih žrtev vojne, katerih se hvaležno spominjamo in priporočamo božjemu usmiljenju. Nenazadnje je to izbiro narekovalo tudi prelepo naravno okolje.

Ko si razmišljajoči človek postavlja vprašanje, kako se je moglo vse to zgoditi, česar se ob tej slovesnosti spominjamo, ne najde odgovora drugače, kakor da gre vase, v globino svojega bitja, v brezno svoje svobode. Globoko na dnu samega sebe (Cankar bi rekel „v kamrici svojega srca“) si bo priznal, da so ga doslej že mnoge njegove svobodne odločitve usmerjale na pot zla, teme, greha in smrti.

Umori posameznika ali poboji skupin, revolucija, vojna, so le vrhovi ledenih gora, so le najkrutejši izraz nevidnega zla, spočete ga v tolikih srcih ob tolikih negativnih odločitvah. Neposredno krivdo nosi le nekaj ljudi, tisto daljno, recimo globinsko krivdo pa nosi vsak izmed nas, nosijo jo vse generacije naših prednikov, nosi jo vse človeštvo, ki je že od prvega Adamovega greha v raju vpleteno v zlo.

Te usodne vpletenosti v zlo nas rešuje Bog sam po svojem ljubljem Sinu, ki ga je poslal na svet kot „Jagnje Božje, ki odjemlje grehe sveta“. Kdor veruje v Božjega Sina, kdor se mu pridruži v njegovi skupnosti — Cerkvi, in končno kdor iskreno išče resnico, ta je že rešen. V njegovem srcu je že zasijala luč in pregnala temo greha. Kjer je dobrota in ljubezen, tam je Bog.

V evangeliju smo poslušali svojega Gospoda. To je izrazito judovsko izražanje, ki gre v skrajnosti zato, da resnica močnejše zažari pred očmi srca. „Jaz pa vam pravim, da se hudobnežu ne upirajte, marveč, ako te kdo bije po desnem licu, mu nastavi še drugo.“ S tem Jezus ne odreka naravne pravice do samoobrambe, ampak jo neizmerno preseže. Ljubezen slavi zmago nad sovraštvom, milost nad grehom in luč nad temo. Jezus sam je pokazal, kako je treba njegovo besedo razumeti. Ko ga je po aretaciji služabnik velikega duhovnika udaril, mu je rekel: „Če sem nápak govoril, dokaži, da nápak, če pa prav, kaj me tolčeš“ (Jn 18, 23)? Nato se je prepustil rabljevimi rokami in šel prostovoljno v trpljenje in smrt. Uresničil je, kar je rekel o ljubezni: „Nihče nima večje ljubezni, kakor je

ta, da kdo dá življenje za svoje prijatelje.“ S tem je presekala verigo zla, ki se je vlekla skozi zgodovino od drevesa spoznanja dobrega in hudega v raju do drevesa-križa na Kalvariji.

Nobeden od teh, ki se jih danes spominjamo, ni šel prostovoljno v smrt, toda žrtev njihovega življenja je dragocena v Božjih očeh. Je dragocena v očeh tistih ljudi, ki jim resnica in ljubezen nista prazni besedi. Je klic in svarilo za danes in za jutri: Nikoli več vojne, nikoli več revolucije.

Naš cilj je božji mir, ki vsak razum presega in ki bo varoval naša srca in misli v Jezusu Kristusu, kakor je povedal apostol Pavel. Odsotnost vojne in prevrata še ni mir. Za mir je treba trdo delati. Treba je imeti v mislih, kar je resnično, pošteno, častno, krepostno in hvale vredno.

Mir ne more temeljiti na laži, zato si bomo prizadevali za resnico, tudi tisto o naši polpretekli dobi, ki bi jo marsikdo rad prepustil zgodovini, da bi jo obdala s pajčevino. Resnice se ne smemo bati, kajti le resnica nas bo osvobodila. Narod, ki ne pozna svoje

Dalje na strani 245

DR. VALENTIN MERŠOL

FRANC PERNIŠEK

Letos je poteklo 50 let, odkar je zdravnik dr. Valentin Meršol rešil nekaj tisoč slovenskih in tudi drugih beguncev, da niso bili izročeni v roke partizanov. Dr. Meršol je tedaj spremljal predstavnike Slovenskega narodnega odbora v razgovorih z angleškimi oblastmi kot tolmač, kasneje pa je bil izbran za vodjo vetrinjskega taborišča civilnih beguncev. Poleg osebnega nastopa in znanja angleščine mu je pripomoglo k izredno dobremu stiku z zavezniki tudi dejstvo, da je med vojno skrival, z domobranci in sodelavci, skupino 15 ameriških letalcev, ki so bili sestreljeni v bližini Ljubljane. Pismo, zapriseženo izjavo o teh dejanjih je prejel dr. Meršol junija 1947 od ameriškega pilota kapitana Maurica A. Brasha.

Osební podatki

Dr. Tine Meršol se je rodil v Radovljici 22. februarja 1894 kot sin železničarja. Po ljudski šoli v domačem mestu je prišel s prvimi „zavodariji“ v Šentvid nad Ljubljano, kjer je bil vseh osem let najboljši študent v razredu. Bil je tako v razredu, ki mu je bilo usojeno, da so prvi polagali v Avstriji maturo v slovenskem jeziku l. 1913 tik pred prvo svetovno vojno. Škofi v zavodu v Šentvidu so bili tedaj prva in edina popolna slovenska gimnazija.

Meršol je bil v vseh ozirih prvi v zavodski skupnosti; po postavi sicer najmanjši, po svojih lastnostih, nadarjenosti, sposobnosti in značaju je bil brez dvoma med največjimi. Njegovo ime je vsako leto v „Izvestju“ bilo natisnjeno z debelimi črkami, kar je pomenilo odličnjaka.

Bil je po naravi skromen, miren, na skupnih sestankih se je malo oglašal, a kadar se je, je bila njegova misel in beseda močna in tehtna. Vodilno je sodeloval pri dijaškem zavodarskem listu „Domače vaje“. Za svoje vzorno vedenje, skrbnost in pridnost v študiju je dobil od škofa Jegliča tudi javno priznanje. Ko je popeljal škof predstav-

DR. VALENTIN MERŠOL

nike študentov v svojem zavodu na romanje v Lurd in sta bila izbrana iz vsakega razreda po dva, je bil za najvišji razred med njimi izbran Valentin Meršol. To je bila vidna odlika, ki je krepko stopila pred dijake, ki so jo imeli vedno pred očmi.

Po maturi ni vstopil v bogoslovje, ampak se je odločil za študij zdravstva, kar je za duhovniškim gotovo najlepši in najbolj človekoljuben poklic. Vojna vihra pa ga je takoj potegnila v svoj vrtinec.

Kot študent medicine je bil v prvi svetovni vojni vpoklican k vojakom. Moral je na rusko fronto, kjer je bil v Krpatih kmalu zajet od ruskih kozakov. V ruskem zavetništvu je preživel pet let in si je pridobil odlično zdravniško prakso, dasi še ni bil zdravnik z diplomom. To je dobil po vojni l. 1924 na univerzi v Pragi na Češkem.

Že kot dijak je bil zelo načitan in že iz literature seznanjen s svetovnimi jeziki, zato si je tudi v vojnem ujetništvu razširil jezikovno znanje, saj je znal dvanajst jezikov.

Medicinske študije v Pragi je opravil s tako dobrim uspehom in znanje jezikov mu je pomagalo, da se je med študijem medicine odpravil celo v Ameriko na nadaljevanje medicinskega študija. Po opravljenih izpiti z izredno dobrim uspehom je prvi med Slovenci takoj dobil ameriško Rockefellerjevo štipendijo (Rockefeller Fellowship), ki mu je omogočila študij na John Hopkins University v Baltimoru.

Dr. Meršol — zdravnik

Kot priznan zdravnik se je vrnil v Slovenijo, kjer je zaslovel predvsem kot zdravnik-znanstvenik med svojimi kolegi, ki so ga kmalu postavili za predsednika Zdravniškega društva v Sloveniji. Postal je primarij bakteriološkega oddelka za nalezljive bolezni v ljubljanski splošni bolnišnici. Njegov sloves je segel tudi v Beograd, da je bil imenovan za zdravnika kraljeve družine. Kot predsednik Zdravniškega društva se je neutrudno prizadeval za razširitev medicinske fakultete, ki je tedaj imela samo dva letnika. Če bi v Ljubljani dogradili polno medicinsko fakulteto, bi z njim računali kot rednim profesorjem za bakteriološke znanosti. Pa je to preprečila druga svetovna vojna.

V njej je primarij dr. Meršol prišel večkrat v položaj, da je mogel pomagati Slovincem, ki so jih preganjali okupatorji, pa so iskali „zdravja“ v bolnišnicah. Tako je s tveganjem življenja reševal življenja in obstanek zavezniških pilotov, ki so padli v roke slovenskim domobrancem. Ko so okupatorji nekoč v neki slutnji prišli v bolnišnico iskat pilote, ki so bili resnično na njegovem oddelku, jih je rešil s tem, da je okupatorju znal vzbuditi strah pred kužno boleznijo, ki divja v njegovem oddelku; in so odšli. O tem sodelovanju dr. Meršola in zdaj že pokojnega dr. Janeža in drugih pri domobranskem reševanju ameriških življenj je bilo že nekaj napisanega in so to pisanje in originalne napisane in od prizadetih ameriških pilotov osebno podpisane izjave bile že v

Primarij dr. Meršol v ambulanti v Spittalu ob Dravu.

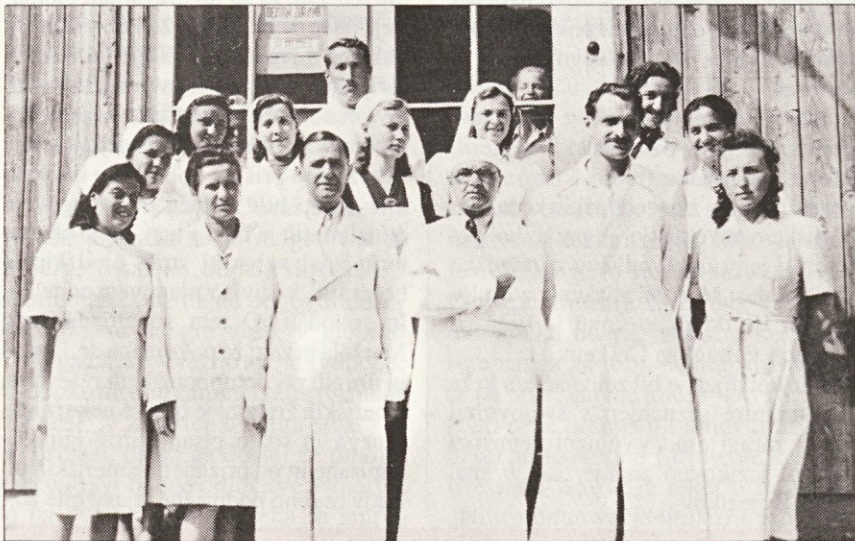
taborišču v Peggetzu izročene angleškim in ameriškim oblastem.

Kot zelo ugleden in visoko cenjen zdravnik je ostal dr. Meršol skromen, preprost. Večina njegovih zdravniških kolegov je tedaj že imela svoje avtomobile, primarij pa se je v bolnišnico in iz bolnišnice domov vozil na kolesu.

Kljub temu se je dr. Meršol umaknil iz Ljubljane pred zasedbo partizanov z vso svojo družino, z ženo Milko, hčerko gimnazijskega ravnatelja dr. Josipa

Tominška iz Maribora, s tremi sinovi in hčerko. Z njimi je prišel v begunsko taborišče v Vetrinje na Koroškem. Na tej poti na Ljubelju sem se поблиže seznanil z njim in njegovo družino. Skupaj smo prišli s culami na Vetrinjsko polje pri Celovcu. Tu je po vrnitvi domobrancev postal vodja civilnega taborišča. Sodeloval pa je od prvega dne, ko smo osnovali zasilni taboriščni odbor, kot njegov prvi, najskrbnejši in najzvestejši pa tudi najmodrejši član. Ker je znal

Dr. Meršol z zdravniki in bolniškimi strežniki v Spittalu leta 1948.

odlično angleški jezik in je imel zaupanje in zaslobo vseh taboriščnikov, si je tudi takoj prodobil zaupanje in spoštovanje Angležev, ki so od angleške vojaške vlade bili poslani v civilno taborišče v Vetrinju, da se posvečajo beguncem.

Dne 11. maja 1945 se je odpeljal iz Borovelj na Koroškem poveljnik domobrancev general Krener z g. Kranjcem v avtu v Celovec, kjer se je javil na angleškem vojaškem poveljstvu. Tam so mu naročili, naj pridejo domobranci čez Dravo, izroče orožje in naj gredo nato v vojaško taborišče pri Vetrinju. To je bilo izvršeno 12. maja.

Istega dne so se pripeljali v Celovec: za Slovenski narodni odbor: dr. Basaj, msgr. Matija Škerbec, dr. Eiletz in dr. Meršol kot tolmač. Na angleški komandi so izrazili željo, da bi jim bilo mogoče govoriti s feldmaršalom Alexandrom. Poslali so jih od tam k FSS v Poreče, kjer so jih obvestili, da feldmaršala ni na Koroškem. Nato so jih poslali na Military Government v Celovcu, češ da vprašanje civilnih beguncev itak tja spada, saj je tam oddelek za preseljene osebe (Department for displaced persons). Okrog sedmih zvečer jih je sprejel vodja tega oddelka major Johnson, ki jim je naročil, naj pridejo drugi dan, ker je bilo ta dan že prepozno.

12. maja 1945 ob sedmih zjutraj je odpotovalo na kamionih angleške armade okrog 800 slovenskih beguncev iz Celovca v Italijo.

Istega dne so bili navedeni gospodje sprejeti ob 10. dopoldne. Major Johnson jih je ljubeznivo sprejel. Povedali smo mu, da je pribežalo na Koroško pred komunisti zaradi vojnih strahot veliko število civilnih beguncev in vojaštva. V njih imenu prosijo za sprejem pod angleško varstvo in za vzdrževanje. Major Johnson je rekel, da se vojaštvo njega ne tiče, pač pa civilni begunci, katere bo vojaška uprava rade volje sprejela in jim bo pomagala. Naj se zberejo na polju pri Vetrinju poleg vojaškega taborišča. Prišel bo čimprej sam tja ali vsaj poslal drugega oficirja, ki se bo brigal za civilno taborišče.

Tega dne so bili tudi na angleški vojaški komandi, kjer jih je sprejel adjutant kapitan Honrby, ki je naročil, naj

domobranci kar pridejo, da jih bo vojaška komanda že sprejela.

V nedeljo, 13. maja 1945, so šli dr. Basaj, dr. Bajlec in dr. Meršol zopet v Celovec k majorju Johnsonu, ki je ponovno obljubil, da bo prevzel v oskrbo civilne begunce. Bili so tudi na vojaški komandi, kjer so podali informacije o domobrancih. Tudi tokrat so govorili z adjutantom kapitanom Hornbyjem; brigadni general jih ni sprejel.

14. maja je prevzel slovensko civilno begunsko taborišče v Vetrinju v imenu Military Government (g. Johnson) kanadski major P. H. Barre, zelo skrben in za slovenske begunce izredno zaslužen oficir. Civilno taborišče je postalo bolj in bolj avtonomno in ostalo samo indirektno še pod komandantom vojaškega taborišča, kateremu so bili direktno podrejeni domobranci in vse vojaške edinice raznih narodnosti.

Taborišče so hodile obiskovat razne osebe, tako 15. maja Lady Louise Mountbatten. Naslednji dan je dr. Meršol odšel s polkovnikom Bitencem v Celovec na štab brigade s prošnjo, da bi prevzeli domobrance pod zaščito. Nista dobila nobenega odgovora. Govorila sta spet samo s kapitanom Hornbyjem, brigadirju ni sprejel. Podala sta ponovno ustne in pismene podatke o domobrancih z navedbo, da se niso nikdar borili proti zaveznikom, ampak so samo skrbeli za varnost Ljubljanske pokrajine in na Gorenjskem, kjer so komunisti morili nedolžne ljudi, požigali hiše in cele vasi. Zato je bila samobramba proti notranjemu sovražniku neobhodno potrebna in po mednarodnem pravu dovoljena. Domobranci so poleg tega vedno pomagali zaveznikom, kadarkoli se je nudila priložnost.

21. maja je obiskal begunsko taborišče v Vetrinju general lt. Richard McCreery, tedanji komandant osme armade. Govoril je samo z majorjem Barrejem, ki ga je spremljal skozi

taborišče. Nekaj dni nato je prišel iz Italije brigadni zdravnik dr. Cameron, eden najvišjih vojaških sanitetnih avtoritet. Tako on kot drugi obiskovalci so med vojno videli begunska taborišča na raznih delih sveta, so imeli v splošnem vtis, da je slovensko taborišče kljub primitivnosti mnogo bolj čisto kot taborišča drugih narodnosti; dalje da so ljudje (slovenski begunci) videti zelo agilni, iznajdljivi in zdravi.

V drugi polovici maja se je začelo govoriti o odhodu slovenskih in srbskih vojakov v Italijo. Kdo je začel te novice širiti, se ni moglo ugotoviti. Razni angleški oficirji, ki so o tem bili vprašani, so novico potrdili, da pojdejo domobranci in verjetno tudi civili v Italijo, ali pa vsaj tega niso zanikali. Nihče od Angležev pa ni niti namignil, kaj še, da bi jasno povedal, da bodo domobranci vmjeni v Jugoslavijo.

Major Barre je na vsa direktna vprašanja in dvome glede Italije zahteval vedno, naj se osebe, ki širijo vesti o pošiljanju vojakov v Jugoslavijo, pridriži in zasliši.

Za Slovenski narodni odbor in nas vse pa je postalo popolnoma jasno, da so

Angleži poslali srbske in slovenske vojake v Jugoslavijo šele, ko se je 30. maja 1945 vrnil v Celovec dr. Janez Janež iz Pliberka, kjer je bil sam eden tistih domobrancev, katere so Angleži izročali komunistom, in je komaj ubežal.

Domobranci, ki so se pripravljali za transport za prihodnji dan, so bili obveščeni, da Angleži izročajo domobrance jugoslovanskim komunistom in da jim je dano na voljo, naj napravijo, kar hočejo. Razšli so se le nekateri, drugi so izjavljali: „Če Bog od nas zahteva žrtev, bomo pa tudi mi šli tja, kamor so odšli naši bratje in prijatelji, pa četudi v smrt. Za Resnico smo pripravljeni tudi umreti.“

25. maja je major Barre imenoval dr. Meršola za voditelja begunskega civilnega taborišča, potem ko ga je tudi sam taboriščni odbor soglasno predlagal.

Dne 31. maja po drugi uri popoldne so se major Barre, miss Balding, dr. Meršol in šofer odpeljali z avtom v Podljubelj, kjer je bila ženska bolnišnica. Tam so obiskali vse begunke, ki so bile tam zaradi boleznih ali poroda. S seboj so nesli nekaj kruha in konzerv, kar so

Slovenski socialni odbor v Spittalu na Koroškem. Od leve na desno sedijo: Lojze Ambrožič, dr. Valentin Meršol, predsednik odbora msgr. Matija Škerbec in dr. Franc Puc. Stojijo od leve na desno: Valentin Markež, Jože Lekan, tajnik odbora Franc Pernišek, Jože Mavrič in p. Ciril Petelin.

razdelili bolnim begunkam kot priboljšek. Okrog 5. ure popoldne so se vrnili v taborišče. Pri pisarni jih je čakal Francé Krištof, tolmač pri Lt. Amesu, ki je sporočil, da naj major Barre čimprej pride h komandantu vojaškega taborišča, ker gre za vrnitev civilnih beguncev v Jugoslavijo. Takrat je dr. Meršol prvič zvedel, da bodo tudi civilni begunci vrnjeni. Čim je to slišal, je rekel majorju Barreju: „Torej je vendarle res, da Angleži vračajo begunce v Jugoslavijo v mučenje in smrt? Prej so poslali vojake, zdaj pridemo pa še mi, civilni begunci, na vrsto. Do sedaj nismo verjeli, da so Angleži zmožni laži in varanja, dejstva pa to nečastno dejanje potrjujejo.“

Major Barre je na te besede prebledel in mu naročil, naj ga spremlja k poveljniku vojaškega taborišča. Ko sta prišla tja, ga je major vzel v pisarno Lt. Amesá, čeprav je ta želel, da bi se razgovarjal samo z majorjem, ker je zadeva tajna. Major mu je pojasnil, da je dr. Meršol voditelj taborišča in kot tak upravičen, da zve vse, kar se tiče beguncev.

Nato je Lt. Ames vzel v roke neki dopis in je rekel: „Imam odredbo, da se jutri, 1. junija, odpravi iz taborišča 2700 slovenskih beguncev in sicer 1500 na

postajo Pliberk, 1200 pa na postajo Maria Elend. Pripravljeni morajo biti že ob petih zjutraj za odhod. Odpeljani bodo na kamionih iz taborišča na imenovani postaji, kjer jih čaka vlak.“

Ko je dr. Meršol to slišal, se je vmešal v razgovor in odločno rekel: „Angležitorej vendarle pošiljajo slovenske begunce v Jugoslavijo, v roke komunistom, ki jih po do sedaj prejetih poročilih ubijajo. Vaša odredba mi dokazuje, da so bili domobranci vrnjeni v Jugoslavijo kljub vsem zanikanjem in trditvam, da so odpotovali v Italijo. Nisem mogel in ne morem verjeti, da bi bili Angleži, katere so Slovenci tako cenili in hrepneli priti pod njihovo zaščito ter so jim med sedanjo vojno reševali pilote, Angleži, katere sem v prvi svetovni vojni reševal in jim pomagal, zmožni, da svoje prijatelje, ki so nedolžni in katerim so obljubili zaščito in pomoč, pošiljajo v smrt. Prosim vas, gospod major Barre, da podvzamete vse korake, da se to v bodoče prepreči.“

Lt. Ames je bil zaradi Meršolovih besed nejevoljen in je jezno pripomnil, da je to odredba komandanta divizije in da se v to on ne sme vmešavati.

Iz razgovora, ki je sledil med Lt. Amesom in majorjem Barrejem, je dr.

Meršol razumel, da bi po prvi begunski skupini prišle na vrsto za vrnitev v Jugoslavijo še druge skupine slovenskih in ostalih jugoslovanskih beguncev v Avstriji, Nemčiji in Italiji.

Lt. Ames je zahteval od majorja Barreja, naj izvrši povelje vojaške komande, major Barre pa je prosil, naj počaka, da gre dr. Meršol z njim v Celovec na Military Government, da posreduje.

Dr. Meršol je dobil vtis, da je do tedaj tudi major Barre sam bil mnenja, da so domobranci bili poslani v Italijo in da je danes prvič lahko jasno sklepal iz odredbe glede civilnih beguncev, da to ni res.

Na poti v Celovec je dr. Meršol majorju Barreju očital, da so Angleži prelomili vse obljube in mednarodne obveznosti o azilu za begunce, ker so izročili domobrance in mnoge civiliste Jugoslovonom, ter garotil, naj pri vojaški upravi podvzame vse korake in napne vse sile, da preostali slovenski in jugoslovanski begunci, civilisti in vojaki, ne bodo vrnjeni komunistom v Jugoslavijo. Major Barre je bil bled in silno razburjen. Videti je bilo, da ga je zadeva zelo pretresla. Po šesti uri sta se pripeljala na Military Government v Celovec, kjer sta šla takoj na oddelek za preseljene osebe. Tam ju je že čakal major Johnson, ki je bil telefonično obveščen, zakaj prihajata. Dr. Meršol ga je prosil, naj pomaga rešiti slovenske begunce, kar je po njegovem mnenju dolžnost Angležev, saj so nas sprejeli pod svojo zaščito. Naročil je, naj ga dr. Meršol počaka v predsobi, sam pa je z majorjem Barrejem odšel v pisarno. Meršol je čakal približno 30 minut. Medtem je major Barre od svoje strani podrobno informiral majorja Johnsona o celi zadevi in ga prosil, da podvzame vse korake, da se civilni begunci ne vrnejo nasilno v Jugoslavijo. Slišal je tudi telefoniranje na mnogo strani.

Nato je major Barre poklical dr. Meršola v pisarno. Major Johnson mu je ponudil stol, ga nekaj sekund gledal, nato pa mu je rekel v prisotnosti majorja Barreja: „Odločili smo, da civilisti ne bodo poslani proti njihovi volji v Jugoslavijo. Samo tisti, ki to želijo, naj gredo.“

Nepričakovano hitra izjava je dr.

Kanadski major Paul Barre, nekdanji komandant civilnega taborišča v Vetrinju, med slovenskima prijateljema v Montrealu.

Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941 – 1945

STANE KOS

Ozadje angleške izdaje domobrancev

16. maja 1945

Maršal Alexander je v pismu Churchillu omenil, da ima veliko upravno težavo zaradi milijona vojaških in civilnih beguncev na prostoru Beljak-Celovec. Ta prostor je namreč treba pripraviti za boj s partizani. Churchill je prosil gen. Eisenhowerja za pomoč maršalu Alexandru.

Alexander je poslal na Koroško načelnika štaba gen. Morgana, da oceni položaj 5. korpusa. Taja maršalu sporočil, da je vojaških in civilnih beguncev na Koroškem 240.000, od tega 109.000 Nemcev, 15.000 Madžarov, 66.000 kozakov, 25.000 Hrvatov in 25.000 Slovencev. Eisenhower je Alexandru obljubil, da bo poslal na Koroško pet divizij, ki bodo Tita prisilile, da bo spremenil svoje ravnanje.

17. maj

Namestnik ameriškega vladnega predstavnika Kirka je pri gen. Robertsonu, Macmillanu in vojni upravi protestiral proti temu, da bi Titu sporočili, da mu hočejo vrniti jugoslovanske begunce.

Maršal Alexander je prosil gen. Eisenhowerja, naj bi sprejel v svoj zasedbeni pas nemške vojake s Kozaki vred, in dodal, da „ne bi bilo modro prositi vas, da bi sprejeli tudi slovenske in hrvaške begunce“. S tem stavkom je Alexander Eisenhowerja dejansko prosil, naj sprejme tudi te.

Zvečer je glavni štab ukazal 8. armadi, da naj preseli četniške in druge oporečniške Jugoslovane, ki so se bili vtihotapili na zavezniško območje, v District cone (DISTONE), to je v velikansko taborišče za vojne ujetnike južno od Pada. Povelje je znano kot DISTONE Order.

20 minut kasneje je poslal glavni štab v Alexandrovem imenu štabom britanskih častnikov v Londonu in združenim načelnikom štabov v Washingtonu telegram z vprašanjem, kam preseliti begunce iz južne Avstrije in sicer 50.000 Kozakov z 11.000 ženami, otroki in starimi ljudmi, 35.000 četnikov (pri teh so bili mišljeni tudi vsi slovenski begunci v Vetrinju, vojaški in civilni) in 25.000 nemško-hrvaških enot.

Meršola razveselila. S prisrčnimi besedami se mu je zahvalil, ker je s tem pomagal rešiti življenje in preprečil mučenje tisočev, in mu je začel razlagati razmere v komunistični Jugoslaviji. Major Johnson ga je prekinil z besedami: „Nikar me ne poučujte o razmerah v Jugoslaviji, ker jih precej dobro poznam. Zato smo odredili tako, kot sem vam povedal.“

Major Johnson je bil med vojno angleški zvezni oficir v angleški misiji pri Titovem štabu in je zato partizanstvo in njegove metode dobro poznal.

Ko sta se dr. Meršol in major Barre vrnila v taborišče, sta o svojem uspehu takoj obvestila lt. Amesa, ki je odločitev

sicer vzel na znanje, za svoje kritje pred nadrejenimi pa je zahteval od majorja Barreja, naj mu preskrbi še zadevno pismeno rešitev od divizije oz. brigade. Major Barre mu je še isti večer tudi po skrbel.

Ko je že po deseti uri zvečer, po drugi vrnitvi iz Celovca, prišel major v taboriščno pisarno, ga je tam pričakoval ves taboriščni odbor, ki se mu je iskreno zahvalil za uspešno posredovanje glede vračanja beguncev. Bil je ganjen, oči so se mu zasolzile. Sporočil je, da bodo begunci, ki se žele prostovoljno vrniti v Jugoslavijo, odposlani šele 2. ali 3. junija.

Konec prihodnjč

Za vsako od teh skupin bi takojšnja vrnitev v rojstno deželo — tako je stalo v sporočilu — utegnila biti usodna za njihovo zdravje (podčrtal avtor). Ta brzojavka je bila poslana tudi 15. armadni skupini, 8. armadi, poveljniku taborišča DISTONE in Macleanovi vojni misiji v Beograd. Ta telegram je dejansko razveljavil Robertsonovega.

Poveljnik 8. armade gen. McCreery povelja DISTONE ni poslal štabu 5. korpusa v Celovec, češ da to povelje ni izvršilno, kot je bilo Robertsonovo, in bi

Grob Mavsarjeve družine v Šentrupertu na Dolenjskem.

Zavso skrb, trpljenje milo.
... dan narilo!

štab 5. korpusa samo zmedlo. Dejansko sta bili obe povelji izvršilni. Za domobrance je s tem splavalo upanje na rešitev po vodi.

18. maja

V zavezniškem glavnem štabu so šele po prejemu Titove zahvale zvedeli, da se 200.000 jugoslovanskih državljanov sploh ni predalo, ker so jih Angleži zaustavili že na avstrijski meji. V štabu je nastala zadrega. A namesto, da bi pomoto takoj sporočili Titu — sporočili so jo 18. maja Macleanovi vojni misiji pri Titovem glavnem štabu — so začeli premišljati, katere begunce bi poslali Titu, da bodo obljubo izpolnili. Menili so, da oba pogoja iz Robertsonovega povelja, namreč nejugoslovansko državljanstvo in sodelovanje z nemško vojsko proti partizanom, izpolnjujejo srbski prostovoljci in četniki ter slovenski domobranci. Vse te skupine so se nahajale v Vetrinju.

Pri 5. korpusu v Celovcu so začeli brž z uresničevanjem Robertsonovega povelja o predaji jugoslovanskih beguncev Titu. To pa mogoče tudi zato, ker so zvedeli, da pripravlja maršal Alexander premestitev teh beguncev v Italijo. Začeli so vračati hrvaške civilne begunce. To je potem trajalo pet dni.

Zgolj z vojaškega vidika, če bi morali Angleži izprazniti Koroško zaradi morebitnega spopada s partizani, ni bilo nobene nuje te begunce izročiti Jugoslaviji — lahko bi jih preselili kam više v Avstrijo ali pa v Italijo. Ker generali niso upoštevali kasnejšega Alexandrovega predloga, da naj bi begunce prepeljali v Italijo, so s tem izkazali Titu posebno uslugo. Ti begunci so bili z Robertsonovim poveljem namenjeni kot „darilo dobre volje“ partizanom in Titu. Poleg vsega je Low razširil Robertsonovo povelje o vračanju v Jugoslavijo tudi na civilne begunce, ki so spremljali vojake.

Tito se je vdal diplomatskim pritiskom zahodnih zveznikov in partizane iz Koroške umaknil. To je storil, kot je mogoče sklepati iz treh razlogov: najprej zato, ker ga Stalin ni dovolj močno podprl pri njegovi zahtevi po južni Koroški; potem zato, ker je Amerika jasno povedala, da Jugoslaviji ne bo gospodarsko pomagala, dokler ne bo razčiščen položaj v Juljski krajini in na Koroškem, Jugoslaviji je bila pa njena pomoč življenjsko potrebna; končno pa zato, ker je po svojih agentih goto-

vo zvedel, da je pet ameriških divizij na Salzburškem pripravljanih, da gredo pomagat na Koroško Angležem proti partizanom. Ti trije razlogi so bili tako močni, da bi se zaradi njih partizani umaknili iz Koroške tudi v primeru, ko bi jim jugoslovanski begunci ne bili izročeni.

19. maja

V imenu jugoslovanske 3. armade, ki se je nahajala v Avstriji tik ob meji s Slovenijo (Lipnica-Arvež) je prišel na poveljstvo 5. korpusa v Celovec polk. Ivanović. Z brigadirjem Lowom sta se sporazumela, da bodo zadnji partizani odšli s Koroškega 21. maja. V ta namen so jim dali Angleži na voljo 100 tovrnjakov.

Nato je Ivanović zahteval, da Angleži vrnejo vse hrvaške ustaše in vse četnike, pri čemer je mislil zlasti na vse begunce v Vetrinju. Zahteval je tudi izročitev vseh četnikov, ki so jih sprejeli zunaj Avstrije, to je tiste, ki so se predali 3. maja pri Krminu in so se naselili v Palmanovi. Glede teh zadnjih je terjal odgovor do naslednjega dne ob 18. Zagrozil je, da je pripravljen začeti oborožen upor, če njegovim „pravicom“ ne bo ugodeno.

Low je Ivanovičevi zahtevi glede beguncev na Koroškem takoj obljubil izpolnitev, saj je bil njihov 5. korpus že dva dni odločen, da jih izroči.

20. maja

Brigadir Low je iz Celovca sporočil Ivanovičeve zahteve 8. armadi, ta pa naprej v glavni štab.

Glavni štab je prejel od angleškega poslanika pri Vatikanu kopijo sporočila, ki ga je bil ta poslal zunanjemu ministrstvu v London. V njem je stalo, da so ga iz Vatikana obvestili o prejemu mnogih pozivov Hrvatov in Slovencev, ki so zapustili domovino, da

Simbolni pogreb žrtev komunizma v Šentjoštu 9. julija 1995.

so si rešili glavo; novi režim grozi predvsem tistim ljudem, ki so proti uvedbi komunističnega sistema; med žrtvami je mnogo katoliških duhovnikov in vernikov; podpisniki prosijo, da bi smeli priti v varstvo zahodnih zveznikov in da bi ti preprečili izročitev beguncev, ki so na njihovem območju, Titu. Vendar ni imel telegram na angleške generale nobenega vpliva.

Angleži so začeli izročati hrvaške begunce na postaji v Podgorju.

21. maja

Na štabu 5. korpusa so sklenili, da ne bodo izročili ruskega korpusa ne Sovjetom ne Jugoslaviji — bili so jugoslovanski državljanji — čeprav je bil korpus od jeseni 1944 vključen kot operativna enota v nemško vojsko, pa tudi ne razvpite 14. SS-ukrajinske divizije, čeprav se je bojevala proti partizanom. Prve je rešil neki upokojeni angleški polkovnik, druge pa poljski

general Anders. Angleži tudi niso vrnili s Koroškega 45.000 Madžarov, čeprav so se bojevali proti sovjetskim silam. Res pa je, da zanje jaltška pogodba ni veljala.

Gen. McCreery je prosil glavni štab, naj bi mu jutri poslali predstavnika, ki bo določal, kako ravnati s pripadniki raznih narodov. Odgovorili so mu, da predstavnika ne bo.

23. maja

Generala McCreery (8. armada) in Keightley (5. korpus) sta opozorila glavni štab na nasprotje med Robertsonovim poveljem in poveljem DISTONE in svetovala, naj bi Robertsonovo povelje veljalo še naprej. Po vsebini je bil ta telegram povzetek poročila 5. korpusa, ki je ugotavljalo: Veliko vojaških beguncev je že izročeni Jugoslaviji. To je v skladu z Robertsonovim poveljem od 14. maja. Na območju korpusa jih je še kakšnih 50.000. Bistveno je, da velja ta dogovor še naprej in da bodo vsi vojaški begunci izročeni Jugoslaviji. Jugoslavija sedaj zahteva izročitev vseh jugoslovanskih državljanov, to je vojnih jetnikov, internancev, prisilnih delavcev in drugih razseljenih oseb skupaj s četniki. Prosim za takojšnjo pooblastilo, da vse te izročim.

Na telegram je še isti večer ob 19 prejel od načelnika oddelka za vojne ujetnike pri glavnem poveljstvu gen.

Macleona odgovor: „Soglašamo, da je treba vse jugoslovanske državljane na območju 8. armade — torej tudi tiste v Italiji! (op. avtorja) — vrniti v Jugoslavijo, če to ne vključuje uporabe sile. Če pa bi jo, je treba ravnati v soglasju s poveljem DISTONE.“ To pomeni, da bi bili slovenski domobranci, ko bi se bili uprli, prepeljani v taborišče v Italiji. A kdo je za to vedel? McCreery je telegram takoj poslal poveljstvu 5. korpusa v Celovec.

Eno uro kasneje je prejel od glavnega poveljstva novo odredbo: k njemu bo prišel predstavnik glavnega štaba, da se bosta pogovorila o ravnanju z begunci v smislu načela, da noben Jugoslovčan, ki je prišel v roke zavezniških čet, ne bo proti svoji volji neposredno vrnjen v Jugoslavijo ali izročen jugoslovanskim četam. O usodi tistih, ki so se z orožjem bojevali proti Titu, bodo odločali v Washingtonu, vsi drugi pa bodo premeščeni v Italijo.

Vsebinsko tega telegrama je še isti večer sporočil ameriški predstavnik Kirk v Washington: v nobenem primeru ne bodo Jugoslovanci, ki so v varstvu zavezniških sil, vrnjeni v Jugoslavijo.

Ker telegram ni bil izvršilne narave, ga gen. McCreery v Vidmu (Udinah) ni poslal 5. korpusu v Celovec. Pač pa je ob 22.30 sporočil v Celovec,

naj ravnajo v soglasju s poveljem gen. Macleona izpred dobrih treh ur.

24. maja

Angleži so začeli izročati Srbe iz vetrinjskega taborišča partizanom.

Na Koroško je prišel gen. McCreery, poveljnik 8. armade, kot da bi prišel kontrolirat, ali se njegovo povelje prejšnjega večera izpolnjuje.

25. maja

McCreery je obiskal vetrinjsko taborišče.

25. maja

Pri poveljstvu 8. armade so obravnavali vprašanje jugoslovanskih beguncev. Generali in višji oficirji so potrdili Macleonovo povelje, to je, izročitev vseh Jugoslovčanov Jugoslaviji, a brez uporabe sile. Domobrancem v nesrečo, sebi pa v sramoto so Angleži pri izročanju uporabili laž in prevaro. Pod častno besedo so zatrjevali, da pošiljajo begunce v Italijo. „Dejansko ni nobenega dvoma, da se je večina britanskih oficirjev jasno zavedala, kaj se bo zgodilo z onimi, ki so jih vrnili.“

4. junija

Šele ko je Macmillan odletel iz Caserte v Anglijo, je maršal Alexander izdal odlok o novi armadni politiki do Jugoslovčanov.

5. junija

Maršal Alexander je obiskal angleško brigado s štabom v Pliberku. Na pojedini je ob navzočnosti štabnih oficirjev 5. korpusa obžaloval, da je prišlo zaradi njegovih povelj do vračanja jugoslovanskih beguncev v Jugoslavijo in ruskih v Sovjetsko zvezo. Še pred enim tednom, je rekel, je bil brez moči, da bi vračanje preprečil. Vsega da so bili krivi angleški politiki, ki so zrežirali to umazano kupčijo. Grof Thurn, lastnik pliberškega gradu, ki je bil poročnik angleške vojske, je kot gost omizja kasneje povedal, da je maršal Alexander pri omenjanju politikov mislil predvsem na angleškega zunanjega ministra Edena. Seveda pa je obtožba vsaj vključno veljala tudi za Macmillana.

Ko so avgusta 1945 Američani zvedeli za strašne posledice Macmillanovega in Keightleyevega posveta v Celovcu, je njihov politični svetovalec pri glavnem poveljstvu v Caserti Kirk ostro protestiral pri maršalu Alexandru. Namestnik načelnika Alexandrovega štaba mu je odgovoril, da je Macmillan s tem načrtom soglašal, maršal Alexander pa kot

Ob blagoslovitvi spominske kaplice v Šentjoštu se je zbralo okoli 3000 ljudi.

Foto: Stane Snoj

dober vojak prevzel odgovornost za izpeljavo te operacije. Kirk je dejal, da je Macmillan ravnal v nasprotju s politiko, za katero sta se domenili britansko in ameriško zunanje ministrstvo.

Koliko je bil kdo od omenjenih angleških mož odgovoren za vrnitev domobrancev v Jugoslavijo, je bilo povedano zgoraj. Na takšno angleško ravnanje je vplivalo še nekaj splošnih vzrokov:

— Načelna nenaklonjenost Angležev do vsakogar, ki je kakor koli vojaško sodeloval z Nemci, ker so imeli z nemško armado v Italiji tako trde boje.

— V partizanih so gledali Angleži svoje bivše zaveznike, kljub težavam, ki so jih imeli po koncu vojne z njimi v Juljski krajini in na Koroškem.

— 8. armada je veljala za tifofilsko. Bila je pod vplivom višjih obveščevalnih oficirjev v vrhovnem štabu, ki so bili vsi levičarji.

— Po koncu vojne so na prvo mesto v vodstvu Anglije spet prišli politiki, medtem ko je vpliv generalov močno olabel. S tem se je zelo povečal vpliv Macmillana, ki je bil iz praktičnih razlogov za izročitev vseh beguncev v njih domovino.

— Nastanitev in prehrana tolikih množic beguncev na Koroškem je pomenila za Angleže ogromno težavo.

— Slovenski begunci v Vetrinju niso imeli nobenega vplivnega zagovornika pri Angležih. Škoda, da ni bilo tam 15 ameriških padalcev, ki so jih domobranci in četniki rešili proti koncu 1944, ali pa glavnega domobranskega obveščevalnega oficirja stotnika llovjarja, ki je bil član angleškega Intelligence Service in je pred dvema tednoma umrl v nacističnem taborišču v Dachauu.

(Konec prihodnjic)

ŠKOF DR. F. KRAMBERGER

nadaljevanje s strani 234

rovih odmeva klic. In gora odpadkov se je premaknila ter izpovedala svojo skrivnost. Ne beton ne straža ne ideološki pečati ne jezero ne krematorij nimajo toliko moči kot resnica in pravica. To dvoje je več kakor biološka moč. Žrtve junija 1945 so bile kakor zdravo seme, iz katerega je junija 1991 vzklilo novo življenje, nova rast, dozorel je nov sad — slovenska samostojnost. Žrtev pobitih v množičnih grobovih je prispevala

svoje. Čeprav sta oba dogodka časovno oddaljena skoraj pol stoletja, sta vendar skrivnostno in globoko povezana. **Samo velika žrtev junija 1945 je lahko rodila velik sad junija 1991.** — Zato se ne ustavljamo pri obžalovanju njihove smrti, marveč zremo njihovo mučeništvo kot moralno zmago, iz katere je zaživela naša sedanost.

2. Nič nam ne preostane drugega, kakor da udejanjimo božjo besedo iz drugega berila: Oblecite si prisrčno usmiljenost, dobrotljivost, ponižnost, milobo, usmiljenost, dobrotljivost, ponižnost, milobo, potrpežljivost. Prenašajte drug drugega in si odpustčajte, če ima kdo nad kom kaj grajati... Na vse to pa oblecite ljubezen, ki je vez popolnosti. Kristusov mir naj kraljuje v naših srcih (Kol 3, 12-15). Te besede bi morale priti po vsebini v našo ustavo ali zakonodajo, potem med nami ne bi bilo toliko nezaupanja, obrekovanja, nasprotovanja, obsojanja, blatenja in notranjih sporov... Vse to namreč dokazuje, „da rana narodnega razdora še vedno ni zaceljena in bistvenih dejanj narodne sprave tudi po petdesetih letih od konca druge svetovne vojne še nismo zmogli“ (izjava slovenskih škofov, Ljubljana, 12. 4. 1995). Slovenska sprava ne bo slovesnost ne obred ne proslava na Teharjah ali v Rogu ali kje drugje. Slovenska sprava bo zgodovinski napor in dolžnost mnogih generacij!

3. In mi smo dolžni k temu procesu ali dogajanju prispevati svoj delež. Kristus nam v evangeliju naroča: Ljubite sovražnike! Molite za tiste, ki vas preganjajo! Ne oko za oko, kakor je veljalo v stari zavezi, ampak bodite dobri do vseh, kakor je dober vaš nebeški Oče do hudobnih in dobrih, do pravičnih in krivičnih... Naj sklenem svoje misli z besedami vseh slovenskih škofov: „Sedaj je čas, da kot narod stopimo skupaj, da obžalujemo vse zablode in vse trpljenje, ki smo si ga medsebojno povzročali velikokrat tudi po krivdi tujih sil, da priznamo vse svoje krivde, po možnosti poravnamo krivice in se zavežemo, da nam bo v prihodnje sožitje v miru, sodelovanju v pravičnosti in spoštovanju medsebojnih razlik v svobodi za vsakega med nami nedotakljivo vodilo“ (izjava slovenskih škofov, Ljubljana, 19. 4. 1995).

NADŠKOF DR. A. ŠUŠTAR

nadaljevanje s strani 235

apostol Peter. Na to izpoved vere pa je Jezus odgovor z napovedjo svojega trpljenja, smrti in vstajenja in povedal apostolom, da je edina rešitev, da se odpovemo sami sebi in vzamemo vsak dan svoj križ in hodimo za njim. Kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil; kdor pa svoje življenje zaradi Kristusa izgubi, ga bo rešil. Naši bratje in sestre, ki so tu v Kočevskem rogu ali drugje izgubili življenje zaradi Kristusa, so ga našli. Trpeli so skupaj s Kristusom in zato so doživeli tudi vstajenje.

Dragi bratje in sestre, v veliki in močni veri sprejemamo to božjo besedo, ki naj nam bo vodilo na poti v prihodnost. Za tu pobite in vse tiste, ki počivajo drugod po slovenski zemlji ali v tujini, so se uresničile Krisusove besede, da so rešili svoje življenje. Zato je naše trdno upanje, da bodo s Kristusom tudi vstali. Če pa še potrebujejo naše molitve, se jih spominjamo. Prav posebno pa hočemo moliti za tiste, ki so iz prepričanja ali prisiljeni povzročili tako hudo smrt nedolžnih ljudi.

Spet smo eno leto bolj oddaljeni od dogodkov ob koncu druge svetovne vojne in eno leto bliže letu 2000. Zgodovina gre svojo pot naprej in tudi mi moramo iti svojo življenjsko pot naprej. Nujno pa je, da se sami spreminjamo. Kraji ostanejo, ostajajo spomini, mi pa se moramo spreminjati, da bi postali boljši ljudje in kristjani in predvsem, da bi si v zaupanju na božjo pomoč prizadevali za spravo z Bogom in med seboj. Bog nam daje to milost na tem srečanju in na tem kraju ravno na praznik državnosti samostojne Republike Slovenije. Združimo se v tej evharistični daritvi v molitvi za našo državo, za tiste, ki so v teh petdesetih letih tako ali drugače nasilno izgubili življenje. Katoliška Cerkev na Slovenskem in vsi kristjani hočemo po svojih najboljših močeh prispevati k temu, da bi se spremenilo v našem narodu vse to, kar nas otežuje, in da bi imeli novo upanje za prihodnost.

Tako nam Bog pomagaj po priprošnji božje Matere Marije. Amen.

BOSNA

dežela trpljenja in sovraštva

PAVLINA DOBOVŠKOVA

Vojna v Bosni in Hercegovini divja že skoraj štiri leta. Zapadni svet je obnemel spričo grozodejstev, katera morajo doživljati tamkajšnji prebivalci. Pošteni ljudje se vprašujejo, kako je človek sedanje dobe zmožen teptati vsa moralna in etična načela in se prepustiti sli po uničevanju. Srbski zavojevalci

namreč uporabljajo način „etičnega čiščenja“, kar ni nič drugega kakor načrtno uničevanje vseh, ki niso srbskega porekla. Človekove pravice niso upoštevane, kljub prošnjam in opominom zapadnih sil; posebno sveti oče nenehno prosi, naj bi prenehale krvave sovraštvi.

Bosna je posebna dežela tako po svoji

naravi kakor po prebivalcih. Tu se spajata Evropa in vzhod, tako narodnostno kakor versko in miselno. Tu se križajo državni interesi več zapadnih in vzhodnih držav. V sedaj močno porušenem Sarajevu so še pred kratkim stale med seboj ne daleč oddaljene katoliška in pravoslavna cerkev ter begova džamija. Bosanski človek živi na križišču dveh civilizacij, kateri po svoje sprejema in si ustvarja svoj lastni pogled na svet. Njegovo notranje življenje se je hranilo pod vplivom več verstev, kar je zato temelj bosanske filozofije, prava, morale, umetnosti in celo politike. Islam, katerega so vzhodni osvojevalci vsilili bosanskim prebivalcem, je le-te oddalжил od evropske kulture. Turška oblast je hotela Bosno izolirati in nasilno vplivati na razvoj njene književnosti in umetnosti. Pod turško nadoblastjo je le frančiškonom uspelo, da so Bosance seznanjali s kulturo sosednjih dežel, njihovo pa posredovati zapadu. Srbska pravoslavna Cerkev se je trudila predvsem za ohranitev bosanske narodne tradicije.

Zgodovina Bosne je nemirna, polna je vojaških razpletov in tragedij ljudstva. Po razpadu rimskega imperija je bosansko ozemlje večkrat menjalo gospodarje. Koncem 6. stoletja so se tudi naselili Slovani, ki so se več ali manj samostojno upravljali. Okrog 10. stoletja je Bosna prišla pod Zeto (Črno goro), toda kmalu se je spet osamosvojila. V 12. stoletju so ji vladali ogrsko-hrvaški kralji, katerih oblast je trajala do konca 13. stoletja. V

ŠKOF METOD PIRIH

Nadaljevanje s strani 236

zgodovine, nima bodočnosti. Z njim se lahko dela, kar se hoče. Zato pozivamo zgodovinarje, naj pohitijo. Celostna resnica naj pride v naše učbenike zgodovine. To smo dolžni storiti zaradi tisočev in tisočev žrtev vojne vihre, pa naj so padli na tej ali oni strani.

Mir temelji na sprejetju resnice in priznanju krivde. Pri sveti maši se verni ljudje trkammo na prsi in vedno znova priznavamo svojo krivdo. Kdor je kriv, pa tega ne prizna, ostane v obljemu zla. V njem se zlo še krepi. Skupaj z vsemi Slovenci, ki dobro v srcu mislijo, si bomo prizadevali, da bi do

tega priznanja prišlo na ravni celega naroda. Mir je sad pravičnosti. Ta pa vključuje tudi popravo krivic iz preteklosti. Najprej obnova raznih procesov, vrnitev dobrega imena, razglasitev za nedolžne. Potem pride na vrsto še poprava krivic v materialnem pomenu, kolikor je le mogoče. Nimamo pravice zamahniti z roko in reči: saj je vseeno, saj se ne spleča. Uveljavljanje pravičnosti je namreč delo za mir.

Mir predpostavlja življenje in ga omogoča. S tega mesta bi rad zaklical vsej Primorski: zaman so vse žrtve vojne, če bo na naših tleh še naprej smrt prevladovala nad življenjem in pogrebi nad rojstvi. Kličem zlasti odgovorne v družbi, ki bi morali veliko več narediti za življenje. Kličem vsem

zakoncem: ljubite življenje in ga posredujte! Kličem vsem ljudem dobre volje: širite življenju naklonjeno miselnost!

V križevem potu je bilo pri četrti in osmi postaji povedano, da umorjenih na Lajšah ni nihče s sočutjem spremljal na njihovo Kalvarijo, kakor so Jezusa spremljale pobožne žene in njegova Mati. Vojna in prevrat sta kruta in neusmiljena. V njenem vrtincu ljudje umirajo sami, od vseh zapuščeni. Zato vse žrtve okupacije in revolucije na Primorskem pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej izročamo Božji materi Mariji. Njej izročamo tudi svojo domovino, zlasti mlade rodove. Kraljica Svetogorska, prosi za nas! Kraljica miru, prosi za nas! ●

tem času so Ogrji hoteli izkoreniniti bogomile, da bi si utrdili lastno moč. Bogomili so bili verska sekta, ki je nastala v Bolgariji in se je razširila po Bosni in Hercegovini, kjer je kmalu postala vodilna Cerkev, ki pa je pod turško nadvlado prevzela islam. V tem času, pod Turki, so se v deželi naseljevali tudi Srbi.

Pod Šubići, ki so v Bosni vladali v 14. stoletju, in pod Štefanom Kontromanićem, je dežela dosegla veliko moč. Ogrji so jo dvakrat napadli, da bi si jo podvrgli, a so se morali brezuspešno vrniti v svoje kraje. Medtem pa se je okrepila tudi moč plemenskih velikašev, ki so po smrti Tvrdka na svojih ozemljih vladali precej samovoljno. Ker je vpliv takratnega kralja nenehno slabel, je nastala precej velika anarhija, ki je privedla državo do razsula. Zato so jo leta 1463 Turki v kratkem času lahko zasedli. Leta 1482 pa so si podjarmili Hercegovino. Organizirali so upravne enote (sandžake), katere so leta 1580 združili v enoto — bosanski pašaluk. Uvedli so svojo obliko fevdalizma in nasilno islamizirali prebivalce. V tem času so tudi prodirali proti Srednji Evropi. V neštetih napadih so divjali po Hrvaški in Sloveniji in plenili in uničevali vse, kar jim je prišlo pod roke. Da bi se ubranili turških napadov, so Avstrijci vzdolž bosanske meje naselili kmete iz Srbije. Dali so jim v last lepa ozemlja v Krajini in sicer v zameno, da so se borili s Turki, kadar so prodirali proti Hrvaški in Sloveniji in preko njiju proti Srednji Evropi. Slovenska zgodovina in literatura sta polni poročanja o teh turških napadih.

V 18. stoletju so v Bosni postala spahijska posestva dedna. Leta 1831 se je Hercegovina ločila od Bosne, postala je poseben pašaluk ter izvedla nekatere reforme. V Bosni pa so postajala fevdalna bremena vedno težja, zato so se kristjani štirikrat uprli. Na Berlinskem kongresu leta 1878 pa je Avstrija dobila dovoljenje, da je zasedla Bosno in Hercegovino — otomanski imperij je bil namreč že v zatonu. Bosansko ljudstvo se je pričelo upirati, predvsem ker je Avstrija brezobzirno izkoriščala zemeljsko bogastvo Bosne in ker je s polvojaško ustavo uvažala svoj pravni red, ki je bil Bosancem tuj. Tudi pravoslavni in muslimani so se leta 1890 pričeli boriti za versko in šolsko avtonomijo. Avstrija je Bosno leta 1908 anektirala in leta 1910 izdala posebno strogo ustavo. Po aneksiji so se dogajali hudi socialni in politični spopadi. Nastalo

SPOMINSKA PLOŠČA ZA DR. TINETA DEBELJAKA

Škofja Loka je v četrtek 22. junija javno in uradno počastila svojo rojaka dr. Tineta Debeljaka. Na njegovi rojstni hiši v središču mesta je škofjeloški župan inž. Igor Draksler odkril spominsko ploščo z besedilom: „V tej hiši je bil 27. maja 1903 rojen dr. phil. Tine Debeljak, književnik, prevajalec, literarni zgodovinar; umrl v Buenos Airesu 20. 1. 1989; postavila občina Škofja Loka 1995.“ Od sorodnikov iz Argentine je bil navzoč njegov sin Tine Debeljak ml. in vnuki Helena, Janez in Martin Žakelj.

Pred odkritjem je bila za pokojnika sveta maša v nabito polni cerkvi. Somaševanje je vodil dolgoletni škofjeloški župnik, kanonik in prelat Melhior Golob, ki je tudi blagoslovil ploščo. Zavaljo dežja je bil kulturni program v cerkvi: slavnostna govornika sta bila Zorko Simčič in prevajalec Janko Moder. Pri bogoslužju in kulturnem sporedu so sodelovali cerkveni zbor, sopranistka Veronika Fink-Menvielle, baritonist Marko Bajuk, organist Tone Potočnik in recitatorja Jure Svoljšak in Janez Žakelj. Številni udeleženci proslave so bili povabljeni ob koncu proslave v hotel Alpetour. Med udeleženci je bilo veliko rojakov iz Argentine.

je gibanje „Mlada Bosna“. Leta 1914 je sarajevski atentat povzročil veliko preganjanje Srbov ter začetek prve svetovne vojne. Po končani vojni je Bosna prišla v sklop Jugoslavije.

Leta 1991 se je proglasila za samostojno državo — tedaj pa so izbruhnili stoletja zadržani spori, ki pa imajo vsekakor zgodovinsko, politično, versko in narodnostno podlago. Tito je v času svojega vladanja hotel bosansko prebivalstvo zliti v en sam narod, kar mu ni uspelo. Stoletja gojeno sovraštvo je sedaj z vso silo razplamtelo boj, katerega nekateri imenujejo versko-etnično anikilacijo.

SPOMENIK PESNIKU IVANU HRIBOVŠKU

V nedeljo 25. junija so na cerkvenem trgu v Radovljici odkrili spomenik pesniku Ivanu Hribovšku, Radovljičanu, ki je leta 1945 kot domobranec bil ubit v Kočevskem Rogu, star 22 let. Po maši, ki jo je daroval kanonik dr. Ivan Merlak, je zbrane goste in krajane nagovoril župan inž. Vladimir Černe, akademik prof. dr. Janko Kos pa je odkril pesnikov kip, delo kiparja Staneta Kolmana, in spregovoril o človeški in pesniški podobi Ivana Hribovška. Uvrstil ga je med najboljše slovenske pesnike. Hribovškove pesmi je prvič izdal v Argentini dr. Tine Debeljak z naslovom „Pesmi naj zapojem“, pri Mohorjevi v Celju l. 1993 pa izbrane pesmi „Himna večeru“ prof. France Pibernik.

Pesnikov kip je blagoslovil radovljjski župnik Jože Drolc, med mašo v kulturnem programu je pel mašni pevski zbor Hozana pod vodstvom Elizabete Demšar-Zupan. Slovesnost je spremljal, v predverju radovljjske graščine, literarni večer z naslovom „Noč je svetica ko češnjavo cvetje“, na kateri so člani radovljjskega Linhartovega odra prebirali Hribovškovo poezijo. Navzoča je bila tudi pesnikova sestra Pavla Hribovšek Kremžar s hčerkama in njenima družinama ter veliko rojakov iz Argentine.

Nobelov nagajenec, sedaj že pokojni Ivo Andrić, je napisal: „Ostajata dva svetova, med katerima ne more biti pravega stika in ne možnosti za sporazum, dva strašna svetova, obsojena na večni boj v tisočeri oblikah. Med njima pa je človek, ki je svoj način v boju z obema vojskojočima se svetovoma... Bosna je dežela sovraštva in strahu.“

Le takšno sovraštvo je zmožno nerazsodnega prelivanja krvi in neizmerne telesnega in duševnega trpljenja sočloveka, kateremu se odreka pravica življenja, danega mu po božji volji!

Srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka

METKA MIZERIT

Vprašanja stavljal Jože Škerbec

Rad bi, da bi našim bralcem predstavili STRMB. Kdo ga je zamislil in začel? Kdaj?

Naš srednješolski tečaj je mlajši kot ljudskošolski tečaji. V prvih letih naselitve so mladi zgodaj odhajali za zaslužkom v tovarne in delavnice. Mladina se je družila v Slovenski dekliški organizaciji (SDO) in Slovenski fantovski zvezi (SFZ). Potem so se po družinah odločili: „Študent naj bo.“

Leta 1956 sta bili ustanovljeni Dijaški odsek SDO (DIO) in Zveza slovenskih srednješolcev (ZSS). Tivde organizaciji sta priredili več ciklusov predavanj kakor tudi razne krožke. Leta 1959-60 so srednješolci prosili dr. Marka Kremžarja, da bi vodil literarni krožek. Ta je sprejel vodstvo krožka in vsako drugo soboto učil dijake slovnice, predvsem pa so se vadili v pisanju. Dr. Marko Kremžar je popravljaj njihove spise; najboljši so bili objavljeni v Mladinski vezi v rubriki „Mlada žetev“.

Naslednje leto je dr. Kremžar krožek spremenil v tečaj, organiziran in reden, z urniki, učnimi predmeti, profesorji in izpiti. Vsako naslednje leto so tečaju dodali še en letnik. Nekaj časa trileten je kasneje dobil še četrti in peti letnik, kar odgovarja ustroju argentinske srednje šole. Za pomoč in sodelovanje je dr. Kremžar pridobil člane Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva (SKAS). Tečaj je podprlo tudi dušno pastirstvo. Že prvo leto, pa vse do svoje smrti (26 let) je verouk poučeval msgr. Anton Orehar. V vseh dijakih je pustil globoke sledi svoje vzgoje.

Kakšen je namen tečaja?

Namen tečaja, izražen v pravilniku, je posredovati našim dijakom, na ravni srednješolske izobrazbe in edinole v slovenskem jeziku, najlepše

duhovne in snovne stvaritve slovenskega človeka od njegovega prvega nastopa na pozorišču človeške zgodovine do današnjega dne. Krščanska načela so okrepila in poplemnitila slovensko narodno dušo in tvorijo bistveno sestavino človekove in narodne omike. Vzgojati hočemo torej dijake v slovenskem in krščanskem duhu in mislim, da je naš učni načrt podrejen temu namenu.

Katere predmete vključuje šolski program?

Verski pouk dobijo naši dijaki v štirih letih pri verouku in v petem letniku pri predmetu svetovni nazor, ki govorijo o moralnih vprašanjih. Slovenščino poučujemo vseh pet let in sicer dve uri v vsakem letniku: eno uro slovnice in eno uro slovstva. Da, tudi slovnico, ker se nam zdi važno, da se dijaki seznanijo z zgradbo jezika. Pri slovstvu beremo izbor slovenske proze in poezije in se seznanjamo z ustvarjalci slovenske književnosti, ki je važen del naše kulture. Kaj ni slovenska beseda, ki je edina vzdrževala čudež naše neuničljivosti skozi stoletja? Slovensko zgodovino se učijo dijaki od drugega do petega letnika. Če hočemo, da bodo ljubili svoj rod, je važno, da poznajo slovensko zgodovino. Z zemljepisom Slovenije se dijaki seznanijo v tretjem letniku. Lepota dežele, gore, reke, morje, turizem, gospodarstvo zemlje, iz katere smo izšli, jih zanima in na splošno predmet ugaja. V zmedbi ideologij, ki danes vlada v smrti med mladimi, pa tudi starejšimi, je predmet svetovni nazor bistvenega pomena. Pri živi besedi se učijo dijaki nastopanja in recitacije pesmi. Mladi magister slovenščine meni, da je za pravilno izgovorjavo in tekoče izražanje učenje na pamet zelo važno. V prvem in drugem letniku

imajo dijaki petje, ki je po našem mnenju pomembno za poživitev slovenske narodne zavesti. „Dokler boste peli, boste živeli,“ nam je naročil škof Rožman ob svojem zadnjem obisku v Argentini.

Kako pa je z učbeniki? So jih sestavljali profesorji ali so uporabljali in prilagajali učbenike iz Slovenije ali zamejstva?

Profesorji so vsa leta uporabljali knjige iz zamejstva in tudi iz Slovenije. Za dijake so profesorji pripravili razna skripta za zgodovino, slovstvo, slovnico itd. Za slovenščino so pripravili berila za vse letnike. Dr. Kremžar je pripravil skripta za svetovne nazore. Marjan Loboda za zgodovino, Marjan Hribar za slovnico, inž. Andrej Krečič za zemljepis.

Kdo so bili dosedanji ravnatelji tečaja? Kako pride do imenovanja ravnatelja?

Prvi in dolgoletni ravnatelj je bil dr. Marko Kremžar, ustanovitelj tečaja; sledil mu je prof. Alojzij Geržinič, potem pokojni Pavle Rant, lic. Marjan Schiffrer, prof. Tomaž Debevec, lic. Albin Magister, dr. Katica Cukjati, lic. Franci Markež in sedaj prof. Metka Mizerit. Vsako leto je ravnatelj izvoljen z večino glasov profesorskega zbora.

Koliko učnih moči je bilo v vseh teh letih in kdo so bili?

Profesorji, ki so poučevali na tečaju (podčrtani 10 ali več let), so bili: dr. Marko Kremžar (35 let), msgr. An-

ton Orehar (26), Alojzij Geržinič, Ruda Jurčec, Avgust Hrovat, Tine Debeljak ml. (31), Jože Poznič, Tine Duh st., Pavle Rant (21), Simon Rajer, Milena Ahčin, Zorko Simčič, Edi Škulj st., dr. Alojzij Kukovica, Miloš Stare, dr. Jože Krivec, Tomaž Kralj, Elizabeta Žužek, Terezika Žnidar, Iva Pregelj Vivod, Tine Duh ml., Božo Fink, Jože Žakelj, Marjan Schiffrer, Franci Markež (21), Terezika Žužek, Terezika Osojnik Arce, Ana Marija Hren, Stanko Jerebič Albin Magister (19), Andrej Krečič (19), Neda Dolenc, Jože Košiček, Božo Stariha, dr. Julij Savelli, Vladko Voršič, dr. Katica Cukjati, Tomaž Debevec, Monika Rant, Miriam Jereb, Igor Grohar, Marjanka Kremžar, Marjanka Lenarčič, Lojze Rezelj, Simonka Rajer, Marjanka Voršič, Cvetka Schiffrer, Maks Nosé, Minka Simčič, Metka Mizerit, Rezi Marinšek, Veronika Rožanec, Marjan Hribar, dr. Alojzij Starc, Jože Škerbec, Pavlinka Kocmur, Toni Bidovec, Luka Debevec, Marjan Loboda, Frido Beznik, Veronika Grabnar, Alenka Magister, Kristina Kre-

mžar, Štefan Godec, arh. Jure Vombergar, Rok Fink in Franci Cukjati.

Njim so občasno pomagali še: dr. France Gnidovec, dr. Jure Rode, pri petju Anica Mehle in dr. Jože Rožanec. Vsi, ki so poučevali, so se posvetili dijakom z veseljem in zavzetostjo. Nekateri so učili dolgo vrsto let. Posebej bi rada omenila dr. Marka Kremžarja, ustanovitelja tečaja, ki je še vedno naš redni profesor, torej 35 let dela, posvečenega dijaški mladini.

Delo tajnice je na tečaju zelo pomembno. Vodi upravne posle, pripravlja dopise, vodi blagajniško knjigo, vpisovanje in seznam dijakov. Piše zapisnik profesorskih sej, skrbi za učne pripomočke, obvešča profesorje, organizira urnike in še in še. To delo so opravljali: Tine Debeljak ml., inženir Avgust Vivod, Naca Osterc, dr. Nataša Krečič, Marjana Marn, Cirila Žužek in sedaj Alenka Poznič.

Koliko študentov je šlo od začetka pa do danes skozi tečaj?

Peti letnik je končalo 725 dijakov in dijakinj. Mislim, da je to precej točna številka. Več jih je sicer tečaj obisko-

valo, niso pa vsi vztrajali do konca; zaradi različnih vzrokov so zapustili tečaj.

Ali večina naše mladine, ki konča slovensko osnovno šolo, nadaljuje na srednješolskem tečaju?

Večina učencev, ne vsi, ki končajo osnovno šolo, nadaljujejo na srednješolskem tečaju. V petih letih tečaja pa jih nekaj odpade, predvsem zaradi pomanjkanja zanimanja za snov, ki se poučuje na tečaju.

V zadnjem letniku pripravijo petošolci almanah. Kakšne naslove so jim dajali in kaj so obravnavali?

Do sedaj je izšlo 26 almanahov s sledečimi naslovi: Med dvema svetovoma I in II., Razpeta jadra, Samostojna svobodna Slovenija, Slovenija v svetu, Mladi smo, Mi gremo naprej, Slovenska kri iz roda v rod, Na razpottju, Pogled nazaj, korak naprej, Sadovi truda, Ljubo domá, Mi abiturienti, Mi mladi, Vedno mlada RAST XII., RAST gre v svet, Naša podoba. Nova obzorja, Gradimo bodočnost, Mladi pojemo

Letošnji profesorji Srednješolskega tečaja ravnatelj Marko Bajuka v Buenos Airesu. Prva vrsta: Terezka Žnidar, Alenka Poznič, Neda Dolenc, Metka Mizerit, Štefan Godec, Milena Ahčin, Frido Beznik in Alenka Magister. Druga vrsta: Marjan Loboda, Franci Cukjati, Marko Kremžar, Rok Fink, Jože Škerbec, Alojzij Kukovica, Luka Debevec in Jure Vombergar. Foto: Marko Vombergar

življenju, Mlada srca, Naši pogledi, Najlepša je mladost, Zvesti svojim koreninam, Predstavljamo Argentino, Sonce bo vedno sijalo in V objemu dveh svetov.

Vsebina je zelo različna, vendar se lahko strne na nekaj področij. Veliko člankov je posvečenih Sloveniji in slovenstvu. Dalje dijaki razmišljajo o življenju, o svoji bodočnosti, svojem verskem prepričanju, o moralnih problemih. Nekateri so se poskušali v kratkih črticah, tudi kakšna pesem je v vsakem almanahu. Spominjali so se svojih otroških let, dogodiščin na srednješkolskem tečaju in podobno. Opisovali so tudi Argentino, Buenos Aires, izlete v notranjost dežele. Pisali so o slovenski skupnosti, o slovenskih domovih, mladinskih organizacijah in podobno. Včasih je res težko najti primerno snov, da se ne bi ponavljala.

Ali ima šola tudi odbor staršev? Kakšne naloge opravlja?

Profesorjem stoji ob strani odbor staršev, ki je prevzel vse izvenškolsko delo. Skrbijo za red med odmorom; gospe postrežejo nam in dijakom z malico. Pomagajo nam pri sklepnih prireditvi in sploh skrbe za nas kakor skrbne mame. Zelo želimo, da bi se gospem pridružili tudi gospodje.

Abiturienti gredo vsako leto na taborjenje in sedaj na potovanje v Slovenijo. Kaj nam lahko poveste o tem?

Leta 1972 je tečaj prvič organiziral poletno taborjenje v Bariločah. Tja so potovali abiturienti tečaja. Namen taborjenja je bil, da se mladi pred razhodom še bolj povežejo med seboj, preživijo nekaj časa v naravi, v gorah. Ta skupina se imenuje RAST (roj abiturientov srednješkolskega tečaja) in z zaporedno številko.

RAST XX je leta 1991 prvič potovala v Slovenijo. Njej so sledile naslednje RAST-i. Namen tega potovanja je, da dijaki osebno spoznajo domovino svojih prednikov, dobijo živ stik s sedanjo Slovenijo; obišejo tudi svoje sorodnike. Dijaki se pripravljajo na potovanje z velikim pričakovanjem in se vračajo navdušeni nad lepotami slovenske zemlje. Veseli so, da se s svojimi sorodniki in sovrstniki lahko pogovarjajo v slovenščini. Mislim, da je potovanje lepa vzpodbuda za naše dijake, seveda pa ni cilj in namen

tečaja. Abituriente so doslej spremljali v Slovenijo Marjan Loboda in Ivana Tekavec, Ivana Tekavec in Franci Pavlič, Franci Žnidar in Pavlinka Kocmur, Marija Zurb in Andrej Kostelec, letos pa Alenka Magister in Stanek Jelen.

Kako presojate sedanji položaj tečaja? Kaj si želite, da bi se zboljšalo?

Vzdušje, razpoloženje na tečaju je lepo in prijetno. Vsi, ki poučujemo na tečaju, smo različne starosti in zanimanja, pa se med seboj lepo dopolnjujemo. Druži nas ljubezen do slovenstva, mladine in resnice.

Mislim, da je zanimanje za tečaj živo med našimi srednješolci, saj se, po končani osnovni šoli, kar v lepem številu vpišejo na srednješkolski tečaj. Tu se spoznajo dijaki iz različnih krajev, se med seboj lepo razumejo in nekateri postanejo prijatelji. Na splošno prihajajo dijaki radi in redno na tečaj. Kar bi želela, je več zanimanja za podano snov, več osebne zagnanosti in malo zdravega tekmovanja pri učenju. Kar prehitro se nekateri dijaki zadovoljijo s svojim znanjem. Malo več „uka žeje“ bi nam prav prišlo, malo nemira po izpopolnjevanju.

Kaj bi želeli reči dijakom? In njihovim staršem? In profesorjem?

Že tretje leto sem govorila dijakom ob začetku in zaključku tečaja in mislim, da se moje želje ponavljajo. Dvojna kulturna pripadnost naših dijakov je danost, sreča, bogastvo. Tisti, ki je prejel dva talenta, je bogatejši od tistega, ki je prejel samo enega. Je pa tudi odgovoren, da te talente pomnoži, ne pa zapravi. Rada bi povedala našim dijakom, naj to priložnost dopolnilnega pouka vzamejo resno, ker je učenje njihovo poklicno delo, njihova priprava na bodočnost.

Starše prosim, da spodbujajo svoje otroke pri učenju slovenščine, naj z njimi govorijo slovensko. Naj se zavedajo, da jih njihovi otroci ne hote posnemajo. Kako bodo mladi ljubili knjige in slovensko brali, če ne vidijo očeta in mame, da bereta slovensko knjigo, naš časopis, revijo?

Profesorjem? Pri tistih, ki že dolgo časa učijo na tečaju, sem se učila. Vsem so nam zgled ljubezni in zvestobe slovenstvu. Prosim jih, naj nas ne zapustijo prekmalu, prezgodaj. Mlajšim profesorjem želimo veliko

ljubezni in navdušenja pri poučevanju; nemira in želje po izpopolnjevanju. Veliko možnosti se nam odpira: nove knjige, tečaji, seminarji v matični domovini Sloveniji in še in še. Pogumno naprej!

Kako si predstavljate prihodnost tečaja?

Bodočnost? Pred kratkim smo v petem letniku brali Gradnika. Kot bi jih napisal za nas, mi zvenijo njegovi verzi:

„Bo še živela naša tu beseda?

Bo še med brati sladkomila vez?“

Da, tudi srednješkolski tečaj nosi težo odgovora na to vprašanje.

Mlade družine med nami še gojijo slovenščino kot pogovorni jezik s svojimi otroki. Na tečaju imamo mlade učne moči, ki se iskreno trudijo in z ljubeznijo poučujejo. Vsi ti so poročstvo bodočnosti tečaja. Upam in želim, prepričana sem, da bo slovenska beseda še dolgo živa v Argentini in Bog nam pri tem pomagaj!

IZ NAŠE KRONIKE

Iz življenja skupnosti v Bariločah: 41. občni zbor Slovenskega planinskega društva je bil 17. junija. Po poročilih dosedanega predsednika Dinka Bertoncija in tajnika Marjana Groharja je bil izvoljen nov odbor: predsednik dr. Stane Žužek, podpredsednik Matjaž Jerman, tajnik Milan Magister, namestnica Milena Razinger, blagajnik Marjan Grohar, namestnik Marjan Mavrič, odborniki: Martin Jerman, Andrej Arnšek, Ivan Arnšek, Boris Kambič, namestnik: Lovro Jan.

Proslava narodnega praznika je bila v petek 23. junija. Na Trgu narodnostnih skupin so dvignili slovensko in argentinsko zastavo ob prisotnosti zastopnikov občine, vojske, in vselitvenega urada, prijateljev raznih narodnih klubov ter številnih rojakov. Nadaljnji spored je bil v Planinskem stanu. O pomenu praznika je govoril dr. Stanek Žužek, nato je bila zakuska, ki jo je s sodelavkami pripravila Mira Eckerjeva.

Razstava Milana Volovška in Jožeta Vogelnika. Ob slovenskem prazniku sta v prostorih Aerolíneas Argentinas tri dni razstavljala slikarja Milan Volovšek in Jože Vogelnik iz Slovenije. Ob odprtju je

Zdoma in doma

ALENKA MAGISTER

Roj abiturientov Srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka—RASTXXIV—smo letos spet odpotovali v Slovenijo. Bilo nas je 31, enainvajset deklet in deset fantov. Spremljala sva jih s Stankom Jelenom.

21. julija smo odleteli iz Ezeize in prispeli na Brnik pri Ljubljani 22. zvečer. Tam so nas sprejeli dr. Peter Vencelj in prof. Matjaž Puc, zunaj sta nas pa čakala predstavnika društva „Slovenija v svetu“, društva, ki je poskrbelo za organiziranje našega potovanja po Sloveniji, prof. Pavlinka Korošec-Kocmur in Boštjan Kocmur, in naši sorodniki in prijatelji v Sloveniji.

Prvi teden je vsak izmed nas preživel pri sorodnikih, v petek 28. smo se pa zbrali v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, kjer smo stanovali. Ta dan smo obiskali

pel zbor Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche pod vodstvom Andreja Jana tri skladbe Gallusa in tri pesmi Carlosa Guastavina. Slikarja je predstavil arh. Andrej Duh.

V Mendozi so praznovali 4. obletnico osamosvojitve v Slovenskem domu v nedeljo 25. junija. Prof. Majda Nemanič je govorila o pomenu praznika, med mašo pa je dušni pastir Jože Horn spregovoril o naših nalogah glede Slovenije. Po 46. rednem občnem zboru je bilo skupno kosilo.

Slovenski dom v Carapachaju je 25. junija imel redni občni zbor, ki ga je vodil predsednik Franci Korošec.

Na sestanku ZSMŽ je 5. julija govoril dr. Jure Rode o vtisih z obiska Svete dežele.

Tine Debeljak je na kulturnem večeru SKA v soboto 22. julija govoril o vtisih iz Slovenije in nje kulture.

ZSMŽ iz Ramos Mejije in San Justa je za soboto 29. julija organizirala celodnevni izlet v Mundo Marino v San Clemente del Tuyú.

Otroški dan so praznovale naše šole in Domovi v soboto 12. ali v nedeljo 13. avgusta z mašo, družinskim kosilom in igrami.

nadžkova dr. Alojzija Šuštarja v Ljubljani in bili na Magistratu, kjer so nas sprejeli predsednik Izvršnega sveta mesta Ljubljane Dimitrij Kovačič, predstavnik za Slovence po svetu Rudi Merlak ter odpravnik poslov RS v Argentini prof. Matjaž Puc in gospa.

V soboto 29. smo pod vodstvom prof. Matjaža Puca obiskali kraške Škocjanske jame, Predjamski grad in Postonjsko jamo. V nedeljo 30. smo že zgodaj bili pri maši na Brezjah, potem pa smo si ogledali Bled in se kopali v blejskem jezeru.

V ponedeljek 31. smo odpotovali na Koroško. Sprejela sta nas pri Mohorjevi tajnik Krščanske kulturne zveze Nužej Tolmajner in predsednik Narodnega sveta prof. Nauti Olip, vodič po prelepi Koroški pa je bil Franci Tomažič. Videli smo mesto Celovec, Gospo Sveto, Gosposvetsko polje, Minimundus in Vrbsko jezero, v katerem smo se tudi kopali.

V sredo 2. avgusta nas je sprejel v Škofji Loki župan Igor Drakšler in prof. Vincencij Demšar, ki nam je razkazal grad in okolico.

Ta dan smo bili povabljeni tudi v Kranj k županu Vitomirju Grosu, kvintet iz Kranja nam je zapel tri pesmi, potem so nas pa pogostili.

V četrtek 3. nas je skupina iz župnije Šmartno popeljala peš na Šmarno goro.

V petek 4. smo šli na Primorsko. Sprejela nas je predsednica Zveze slovenskih organizacij, Marija Ferletič, Gorico in Novo Gorico sta nam razkazala Andrej Fajt in Goran Rustja, Trst in okolico pa Aleš Brecelj, Manica Maver in Mitja Petaros.

V Dragi, kjer smo prespali, nas je gostil tamkajšnji župnik in njegova sestra.

V soboto 5. smo obiskali koprskega škofja Metoda Piriha in uredništvo Ognjišča.

Ogledali smo si Koper, Portorož, Izolo in Piran.

V nedeljo 6. smo se peš povzpeli na Svete Višarje. Molili smo križev pot ob spremstvu duhovnika Janeza Riharja. V cerkvi je škof Piriha daroval sv. mašo ob

Rast XXIV z županom Vinkom Tomšičem pred Cankarjevim spomenikom na Vrhniki.

PATRU GABRIJELU ARKU V SPOMIN

Pater Gabrijel se je rodil januarja leta 1911 v Brežah, majhni vasi blizu Ribnice na Dolenjskem. Tam je preživel otroška leta v krogu številne družine osmih otrok.

Vedno je imel za zgled sv. Frančiška Asiškega. Odločil se je za duhovniški poklic. Posvečen je bil v duhovnika 28. julija 1935 v župni cerkvi sv. Štefana v Ribnici. Izbral si je geslo „Bogu vsa čast in slava“. Nekaj časa je bil v Splitu, a kmalu za tem je odšel kot misijonar v Argentino. Tukaj je vse življenje deloval v frančiškanskem zavodu hrvaških patrov v kraju José Ingenieros v predmestju

Buenos Airesa.

Živel je zelo skromno in praktično v anonimatu. Vsako jutro je bil prvi v cerkvi. Zlato mašo je obhajal 25. julija 1985.

Tesno je bil povezan z brati in sestrami, čeprav je Slovenijo obiskal samo enkrat, leta 1965. V Argentini mu je bila moja mama edina sorodnica in tudi njej je bil on edini sorodnik. Zato sta vedno pričakovala tiste lepe trenutke, ko sta lahko obujala spomine na rojstni kraj.

Letos je izpolnil 84 let, pa se mu ni poznalo. Bil je še zelo krepak in predvsem je imel dober spomin. Zadnje tedne je vsako noč pazil sobrata, ki je bil težko bolan in v nezavesti. Močno se je prehladil. V nedeljo 25. junija ni mogel maševati. Popoldne smo se še pogovarjali, zvečer se je pa slabo počutil in je mirno prosil za sv. popotnico. Potem je v miru zaspal in odšel za vedno k Bogu. Pokopali smo ga na pokopališče v Martín Coronado. Grob je krasil šopek rdečih nageljnov s slovensko zastavo in vrečka zemlje iz groba njegovih staršev. Po njegovi želji bo tudi vpisan na domačem grobu v Brežah.

Anka Smole - Kokalj

„srečanju treh Slovenij“.

V ponedeljek smo obiskali Vrhniko, kjer nas je gostil župan Vinko Tomšič.

V sredo 9. smo obiskali Kočevski Rog ob spremstvu Ivana Korošca in župnika Janeza Riharja, ki je daroval sv. mašo.

Zvečer smo se odpravili do Vrat, kjer smo prespali v Aljaževem domu, ker smo se naslednje jutro povzpeli pod vodstvom Janeza Avseca in skupine iz župnije Šentpeter v Ljubljani na Triglav.

V petek smo si ogledali še Slap Savico in Bohinjsko jezero.

V soboto 12. nas je na Krškem sprejel župan Danilo Sitar. Popoldne smo se kopali v Čateških toplicah. Zvečer smo bili vabljeni na gasilsko veselico na Goro; v nedeljo zjutraj smo bili pri maši v lurški baziliki v Brestanici, ogledali smo si Kostanjevico, popoldne pa čolnarili po reki Krki.

V ponedeljek 14. avgusta smo se srečali z mladino z Grosuplja, ki nas je spremljala v samostan v Stični in na Muljavo v rojstni kraj Josipa Jurčiča.

V torek 15. avgusta smo odpotovali v Maribor. Med potjo smo obiskali Teharje z Ivanom Koroščem, nato pa še Celje, Šentjur in Ptujsko goro. Župnik iz Maribora dr. Stanislav Lipovšek nam je drugo jutro razkazal mesto in nas gostil s sladoledom in kosilom.

Zvečer smo se srečali z domačini iz Rovt. Sprejeli so nas župan in otroški pevski zbor. V cerkvi so nam pripravili koncert s solistko in orglami. Potem so nas pa pogostili.

Zadnja dneva smo se vrnili k sorodnikom. V soboto 19. avgusta pa smo se z žalostjo poslovili od prelepe Slovenije in vseh čudovitih ljudi, ki smo jih tam srečali.

V nedeljo zjutraj smo spet bili v Buenos Airesu, kjer so nas že čakali starši, bratje in sestre in ostali sorodniki ter prijatelji.

29. aprila 1995 sta se poročila v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu ANA MARIJA ŠTEFE in JANEZ PETKOVŠEK. Čestitamo!

† Franc Pergar

Spet je smrt posegla v vrste javnih delavcev naše skupnosti v Argentini. Po krajši, a mučni bolezni, je 28. julija umrl Franc Pergar. Obdan od žene in otrok ter številnih vnukov se je poslovil od tega sveta in šel uživati k Bogu plačilo, ki ga je zaslužil za svoja dobra dela. Bil je ne le skrben oče in ded, ampak je njegovo široko srce bilo tudi za bližnjega, še predvsem za slovensko skupnost v Slomškovem domu v Ramos Mejiji. Bil je med ustanovitelji tega Doma, nekdanji predsednik in dolgoletni odbornik. Redno se je udeleževal nedeljske maše v Slomškovem domu in vseh prireditvev v Slovenski hiši. Do konca je bil tudi delaven član Zveze katoliških moških.

Rodil se je 25. januarja 1920 v Moravčah na Gorenjskem, mlada in fantovska leta pa je preživel v Ljubljani. Kot član katoliških mladinskih organizacij ni imel pomislekov, kje je njegovo mesto ob

nastopu komunistične revolucije na Slovenskem. Pridružil se je Primorskim domobrancem, in prav ta okoliščina je bila odločilna, da se je rešil pokola. V Argentini se je udeleževal v kamnoseški stroki in je prenekateremu naših pokojnih uredil grob. Družini je postavil udoben dom v Lomas del Mirador in pomagal tudi pri gradnji Slomškovega doma.

Za njim žalujejo v Argentini žena Slavka roj. Knavs ter otroci: Marija, Marjeta, Ana in Janez z družinami ter hčerka Monika in brat Ciril. V domovini pa sestri Ivica in Mija ter brata Ivan in Anton. Vsem naše globoke sožalje.

J. T.

IZ SLOVENIJE

30 let Ognjišča

Na veliko noč leta 1965 je msgr. France Bole začel izdajati mladinsko revijo Farno ognjišče, ki se je kmalu preimenovala v Ognjišče in postala priljubljeno branje mladih in starejših in to ostaja še danes. Naklada ostaja še danes ena najvišjih v periodičnem tisku na Slovenskem. Ognjišče je v tej desetletjih izdalo tudi dolgo vrsto knjig verske vsebine po zmernih cenah. Revijo dobivamo tudi v Argentino in sicer po naklonjenosti urednika in izdajatelja po znižanih cenah, za kar smo msgr. Boletu zelo hvaležni. S svojo priznano podjetnostjo in prizadevnostjo je msgr. Bole organiziral tudi Radio Ognjišče, sedaj pa pripravlja tudi TV-oddajo Ognjišče.

Novomašniki 1995

Cerkev na Slovenskem je dobila letos 22 novomašnikov: 7 v ljubljanski nadško fiji, po 4 v mariborski in koprski ško fiji, 1 je inkardiniran v zagrebški nadško fiji, 3 so jezuiti, 1 salezijanec, 1 klaretinec, 1 pa pripada mednarodni duhovniški skupnosti Delo. Mašniška posvečenja so bila na praznik apostolov Petra in Pavla, 29. junija.

Odhod slovenskih frančiškanov iz Žabnic in Sv. Višarji

30. junija 1995 sta morala slovenska frančiškana p. Filip Rupnik in p. dr. Bruno Korošok zapustiti župnijo Žabnice v Kanalski dolini in romarsko svetišče na Svetih Višarjah. Tako je odločil videmski nadškof Alfredo Battisti. Z odhodom slovenskih frančiškanov bodo prizadeti slovenski romarji, ki so radi romali v svetišče na stičišču treh narodov in kultur: romanske, slovanske in germanske. Nad 70% vseh romarjev na Višarje je bilo Slovencev, 20% Italijanov in 10% nemško govorečih romarjev. Nadškof iz Vidma je 1986, ko je poklical slovenske frančiškane, želel, da bi bili tam en Slovenec, en Italijan in en Nемец, a zaradi pomanjkanja poklicev ni prišlo de tega. Slovenska frančiškana govorita vse tri jezike. Kot vzrok za odsta-

7. januarja 1995 sta se poročila v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu ANDREA QUADRI in PAVEL BRULA. Čestitamo!

Ustanovljena parlamentarna skupina prijateljev Slovenije

Na pobudo in po večletnem delovanju naših argentinskih prijateljev v argentinskem parlamentu je bila formalno ustanovljena 5. junija 1995 „Parlamentarna skupina prijateljev Slovenije“.

To skupino sestavljajo: predsednik poslanec **Orlando Zicarelli** (Partido Popular Cristiano, prov. Buenos Aires); podpredsednica senatorka **Ana Peña de López** (PJ, Tucumán); tajnik poslanec **Florencio Peñaloza** (PJ, Tucumán); člani: senator **Luis Rubeo** (PJ, Santa Fe), senator **Luis León** (UCR, Chaco), senator **Julio Miranda** (Movimiento Popular Fuegoño), **Gustavo Green** (PJ, Tucumán), poslanec **Ro-**

berto D'Elífa (UCR, prov. Buenos Aires), poslanka **María Laura Leguizamón** (PJ, prov. Buenos Aires); izvršni sekretar: **Luis Garrido**; sekretarka za zveze: **Silvia de Luchesi** in administrativni sekretar: **Ricardo Torres**.

Parlamentarna skupina prijateljev Slovenije deluje v sklopu Komisije za mednarodne zadeve argentinskega parlamenta, ki ji predseduje senator **Luis Rubeo**.

Cilji te skupine so vzpostavitev dialoga in odnosov med argentinskim in slovenskim parlamentom kakor tudi povezava in medsebojno sodelovanje s slovensko skupnostjo v Argentini.

Dne 7. junija je predsednik skupine

prijatelj Slovenije **Orlando Zicarelli** povabil na srečanje v parlamentu odpravnik poslov Slovenije prof. **Matjaža Puca** in za „Zedinjeno Slovenijo“ podpredsednika dr. **Vitala Ašiča**, da se začrta bodoče delovanje.

Ob obisku slovenskega premiera dr. **Janeza Drnovška** ga je že uradno pozdravil v argentinskem kongresu tudi predsednik novo ustanovljene skupine.

Neprecenljiva je pomembnost te skupine v argentinskem parlamentu za vedno večje spoznavanje naše Republike in tudi naše skupnosti.

Končno naj omenim tudi našo veliko hvaležnost neutrudljivim pobudnikom tega dosežka, poslancu **Orlando Zicarelliju**, predstavniku krščansko-socialne struje **Ricardu Torresu**, tajniku skupine **PPC** in dr. **Jorgeju Crespo Montesu**, našemu že znanemu in dolgotrajnemu prijatelju.

dr. Vital Ašič

IZ SLOVENIJE

vitev je nadško fnavajal „nevestno poslovanje z denarjem in neupoštevanje medškofijskih smernic v pastoralni z mladino in družinami“, kar pa je vodstvo slovenske frančiškanske province označilo za krivično in izmišljeno. V zadevo sta posegla tudi nadškof **Šuštar** in škof **Pirih**. Zaenkrat oskrbuje Sv. Višarje lazarist **Ciril Čarga**, ki je deloval v Kanadi.

Romanje v Padovo

V soboto 24. junija je nad 3.500 Slovencev romalo s tremi vlaki in 30 avtobusi na grob sv. Antona Padovanskega ob 800-letnici njegovega rojstva. Romanje je vodil ljubljanski pomožni škof **Jožef Kvas**, ki je v baziliki vodil mašno daritev z 88 somaševalci, frančiškani, kapucini, minoriti in škofijskimi duhovniki. Škoda, da so organizirali romanje ravno na dan pred slovenskim romanjem na kraj naših mučencev v Kočevskem rogu.

Obisk Janeza Pavla II.

Sveti oče bo obiskal Slovenijo maja 1996. Odbor za pripravo obiska vodi pomožni škof **Alojz Uran**, generalni tajnik odbora je dr. **Borut Košir**, odgovoren za medije pa dr. **Janez Gril**. Z državne strani je voditelj pripravljalnega odbora minister za notranje zadeve **Andrej Šter**. Osrednje prireditve bodo v Ljubljani (petek in sobota), v Postojni (sobota) in v Mariboru

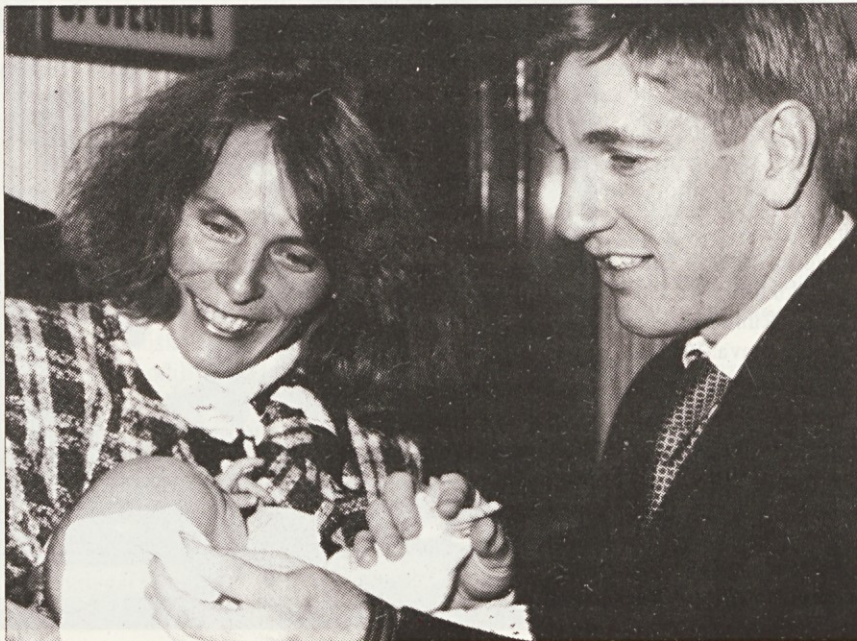
(nedelja). V Postojni bo vseslovensko srečanje mladine ob papeževem 76. rojstnem dnevu, v Mariboru bo — tako predvidevajo — papež razglasil za blaženega škofa **Slomška**.

Blagoslovitev župnijske cerkve in župnišča v Žužemberku

V nedeljo 2. julija je bila slovesno blagoslovljena župnijska cerkev svetih **Mohorja** in **Fortunata**, ki so jo 4. maja

1945 požgali partizani in ki je povojni režim ni dovolil obnoviti. Obnovo cerkve po starih načrtih je vodil arh. **France Kvaternik**. Bogoslužno slavje je vodil nadškof **Šuštar**, ob njem pa so bili stiški opat dr. **Anton Nadrah**, novomeški prošt **Jože Lap** in skoraj 30 duhovnikov. Nadškof **Šuštar** se je zahvalil za zgraditev in cerkve in župnišča **Žužemberčanom**, drugim dobrotnikom in še posebej župniku **Francu**

19. avgusta 1995 je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu **KATARINA MARIJA JAVORŠEK**, hči **Tonija** in **Mirjam** roj. **Mehle**.

Povirku. V cerkvi še ni orgel in oltarjev in tudi dolga je še veliko.

Simbolni pogreb v Šentjoštu

Okoli 3000 ljudi se je v nedeljo 9. julija zbralo v Šentjoštu nad Horjulom, kjer je nadškof Šuštar vodil mašo za žrtve revolucije iz šentjoške župnije in blagoslovitev spominske kapele z njihovimi imeni (138 žrtev). Ob nadškofu je bilo več kot 30 duhovnikov. Navzoči so bili Lojze Peterle, Marjan Podobnik, dr. Anton Drobnič, Jože Pučnik, vrhniški župan Vinko Tomšič in drugi. V Št. Joštu je poleti 1942 nastala prva vaška straža. Kapelo je zamislil Tone Oblak (iz Argentine), načrte zanjo je izdelal arh. Izidor Martinjak, barvno steklo s Križanim nad breznom pa Marko Jerman (tudi iz Argentine). Slavnostni govornik je bil psiholog Pavel Kogej, nato so govorili še domačin-zalatomašnik Vinko Žakelj, izseljenski duhovnik v Belgiji, ki je v Teharjah izbugil tri brate, sestro in svaka, Albert Malovrh iz Argentine, Janez Grdadolnik iz Kanade, Lojze Peterle, Podobnik in Pučnik. Ves kulturni program z recitalom in petjem je bil skrbno pripravljen.

Novi apostolski nuncij v Sloveniji

26. julija so v Vatikanu objavili imenovanje novega apostolskega nuncija v republiki Sloveniji, ki bo obenem opravljal tudi službo nuncija v Republiki Makedoniji. To službo je papež zaupal Edmondu Farhatu. Naslovni škof Farhat, do sedaj pronuncij v Alžiriji in Tuniziji ter apostolski delegat v Libiji, je bil rojen leta 1933 v Libanonu v maronitski družini. V duhovnika je bil posvečen 1959, v Parizu je doktoriral iz filozofije, v Rimu pa iz cerkvenega prava. Več kot 30 let je bil v neposredni službi Apostolskega sedeža: v teološki komisiji na 2. vatikanskem koncilu, urednik arabskega programa Radio Vatikan, v Kongregaciji za nauk vere, v tajništvu za škofovske si-

node, v uradu za odnose s Palestinsko osvobodilno organizacijo. Obvlada arabščino, francoščino, angleščino, nemščino in italijanščino. Napisal je tudi več knjig.

„Srečanje treh Slovenij“ na Višarjah

V nedeljo 6. avgusta je bilo na Svetih Višarjah srečanje treh Slovenij. Ob 8. uri je bil križev pot po stari poti iz Žabnic, nato predavanje dr. Petra Venclja, državnega sekretarja za Slovence po svetu, o problematiki sprave ob 50-letnici konca druge svetovne vojne. 31 slovenskih maturantov iz Buenos Airesa in njihova spremljevalca prof. Alenka Magister in Stanko Jelen je po stari poti iz Žabnic pripeljal na vrh ravnatelj Katoliškega središča za Slovence po svetu Janez Rihar. Srečanja so se udeležili rojaki iz Avstralije, Argentine, Kanade, raznih evropskih držav, predvsem pa iz matične Slovenije, tudi več političnih in kulturnih delavcev. Mašo je vodil škof Pirihi, somaševalo pa je 10 duhovnikov, med njimi zlatomašnik msgr. Vinko Žakelj iz Belgije, prelat Nace Čretnik iz Francije, dr. Janez Zdešar, Janez Pucelj in Janez Šket iz Nemčije.

Srečanje treh dežel v Stični

Srečanje treh dežel, cerkvene priredi-

tve, ki jo že 14. leto prirejajo videmska, celovška in ljubljanska nadško fija, se je v soboto 13. avgusta udeležilo nad 3500 vernikov, več kot 100 duhovnikov in 8 škofov. Največ jih je bilo iz ljubljanske nadško fije, nekaj tudi iz mariborske in koprške škofije, nad 500 jih je bilo iz Italije, dvakrat toliko pa iz Koroške. Vsebinsko je bilo srečanje povezano z mednarodnim letom strpnosti. Vodilna misel srečanja je bila: Tako različni, a vendar enaki. Poleg slovenskih škofov Šuštarja, Krambergarja, Piriha, Kvasa in Urana so bili tudi celovški škof dr. Egon Kapellari in videmski nadškof Battisti in pomožni škof Brolla.

Folklorna skupina s Pristave v Sloveniji

V organizaciji izseljenskega društva „Slovenija v svetu“ je folklorna skupina s Pristave gostovala v Sloveniji od 2. do 13. julija. Plesali so slovenske in argentinske folklorne plesne na folklornem festivalu v Števerjanu nad Gorico, v Lovrencu na Pohorju, v Škofji Loki, v Novem mestu, na Primskovem, v Grosupljem, v Moravčah in pri Figovcu v Ljubljani. Poleg nastopov so imeli tudi vrsto sprejemov, obiskov in srečanj.

Slovenska folklorna skupina „Pristava“ v Logatcu, kjer je nastopila 9. julija 1995.

IZ NAŠE KRONIKE

43. obletnico Hladnikovega doma so rojaki iz Slovenske vasi praznovali v nedeljo 30. julija. Praznovanje so začeli s slovesno mašo, ki jo je daroval superior Janez Petek CM ob 9. uri. Po maši je ob vhodu v Hladnikov dom superior J. Petek blagoslovil bronasti doprsni relief msgr. Janeza Hladnika, delo rezbarja Jožeta Žerovnika. Osebnost msgr. Hladnika je opisal Ignacij Glinšek. Popoldanski kulturni program je začel predsednik Hladnikovega doma Vinko Glinšek, ki je po nastopu folklorne skupine iz Slovenske vasi (Bogo Rozina) imel tudi govor; za njim je o msgr. Hladniku spregovoril tudi predsednik ZS Marjan Loboda, ki je poudaril, da je Hladnik prvi in doslej edini častni predsednik Društva ZS. Nato je Vinko Glinšek nadaljeval: „Za Janezom Hladnikom, ki je ustanovitelj Slovenske vasi, je najbolj zaslužni mož za njen razvoj naš župnik Janez Petek, ki je graditelj Slovenski vasi in danes praznuje svojo 75-letnico.“

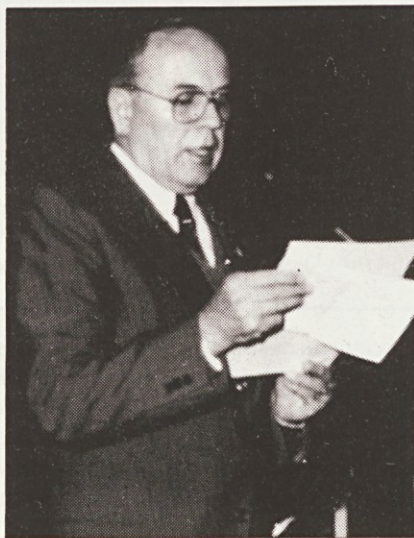
26. mladinski dan v Slovenskem domu v San Martinu je bil v nedeljo 23. julija v organizaciji krajevnih odsedkov mladinskih organizacij SDO in SFZ. Mladinski dnevi po vseh krajevnih domovih se začenjajo z mladinsko sveto mašo in nato nadaljujejo ves dan s športnimi tekmovanji, skupnim kosilom, nadaljevanjem tekmovanja, pod večer s prosvetnim programom in končajo z družabnim delom.

V Slovenskem domu v Carapachayu je bil mladinski dan v nedeljo 13. avgusta s podobnim programom.

Na sestanku ZSMŽ v Slovenski hiši je 5. julija govoril dr. Jure Rode o vtisih zobiska v Sveti deželi; v sredo 9. avgusta pa je bilo srečanje v kuhinji Slovenske hiše.

Novomašnik Robert Uršaj iz koprške škofije je obiskal rojake v Argentini v San Martinu, San Justu, Ramos Mejiji, Castelarju, Bariločah in Mendozi, v nedeljo 4. avgusta pa so mu sorodniki in primorski rojaki v cerkvi sv. Rafaela, kjer je podoba svetogorske Kraljice, pripravili novomašno slavlje. Z

novomašnikom so somaševali delegat Jože Škerbec, ki mu je tudi čestital in želel srečo v duhovniškem življenju in delu, France Šenk in Marjan Bečan, pel

Predsednik ZS Marjan Loboda govori na proslavi Dneva slovenske državnosti v Slovenski hiši.

je zbor „Svetogorski zvon“, v imenu sorodnikov mu je čestital stric Jože Marušič z gospo Štefanijo, bratranec José María Gojak pa mu izročil novomašni križ. Primorski rojaki, ki so napolnili cerkev, so bili po maši povabljeni na slavje v župnijski dvorani, kjer ga je pozdravila Mari Planinšek Keržič.

Slikar Ivan Bukovec je v soboto 14. avgusta odprl svojo 20. samostojno slikarsko razstavo v mali dvorani Slovenske hiše, 25 olj. Uvodne besede je spregovoril številnemu občinstvu akad. slikar Milan Volovšek. Bukovec je 1960 končal Umetniško šolo SKA v Argentini, ki so jo vodili akad. slikarka Bara Remec, slikar Milan Volovšek, akad. kipar France Ahčin in umetnostni zgodovinar Marijan Marolt. Bukovec je tudi ilustrator knjig, revij in slovenskih domaških listov. Njegove ilustracije so bile večkrat tudi v naši reviji. Za cerkev Marije Pomagaj je napravil veliki križ nad oltarjem in križev pot. Sodeloval je tudi

že na 34. skupinskih razstavah, letos pa se bo prvič predstavil tudi v Sloveniji.

26. mladinski glasbeni večer je bil v soboto 14. avgusta v Slovenski hiši. Pred koncertom je bila v cerkvi Marije Pomagaj mladinska sv. maša. Pozdravne besede pred začetkom je spregovoril predsednik mladinskih organizacij Tone Cerar, vezno besedilo pa sta brala Helena Zarnik in Tone Vivod. Najprej je moški zbor zapel v počastitev padlim junakom, domobrancem in drugim žrtvam revolucije Prelovčevo pesem Oj, Doberdob, nato pa so nastopili Saši Jelenc (kitara), Matej Debevec (bariton), moški zbor San Justo (Andrejka Vombergar), Ani Rode (mezosopran), moški oktet Ars (Nancy Selan), Ivan Vombergar (klavir), Cvetka Kopač (sopran), Franci Samsa (harmonika), Luka Debevec (bas), C. Kopač, A. Rode, Matej, Matija in Luka Debevec, Damjan in Erika Poglajen (električna kitara in orgle) in za sklep Mladinski zbor San Justo (Andrejka Selan Vombergar). Škoda, da ni v programu poleg vsega drugega vsaj nekaj prelepih slovenskih narodnih pesmi. Za zvočne in lučne efekte sta skrbela Damjan Ahlin in Bogdan Magister.

Na občnem zboru Slovenskega doma v San Martinu 30. julija je bil izvoljen odbor, ki ga sestavljajo: predsednik Andrej Peršuh, 1. podpredsednik lic. Vladimir Voršič, 2. podpredsednik Janez Marinček, tajnica Vera Podržaj, namestnika Magdi Vlaho in inž. Tone Podržaj, kulturna referentka prof. Lučka Kastelic, namestnik Andrej Rezelj, blagajnik Gregor Verbic, namestnik Marko Škulj, gospodinje Magda Petkovšek in Janika Jesenovec, mladinski referent Aleksander Leber, odborniki: Anton Paulič, Stane Zupančič, Tone Belec, Lojze Tašner, Rudi Dimnik in Tomaž Filipič, v nadzornem odboru: Saša Golob, Franc Horvat, Janez Dimnik in Franc Lobnik.

V Bariločah so na prazniku narodnostnih skupin od 7. do 9. julija sodelovali Slovenci s folklornimi plesi: nastopilo je 8 odraslih parov in 16 otrok; odrasli plesalci so se predstavili najprej v belokranjski, potem pa v gorenjski narodni noši; rojaki so tudi postavili slovensko stojnico.

Romanje v Lourdes smo imeli v

UVOŽENO iz Slovenije

- Če bi že leta 1945 upokojili tovariše z izjemnimi pokojniki, bi bili že zdavnaj v Evropi.
- Za človeka, ki je živel 40 let v socialističnem paradizu, je tudi kapitalistični pekel rešitev.
- Pri nas bo prišlo do sprave, ko se bodo žrtve opravičile morilcem.
- Kdor ni z nami, naj bo za nami.
- Trpim zavoljo domotožja. Kot zdravilo so mi predpisali, naj se kdaj pa kdaj vrnem domov.
- Država — to so oni.
- Volja ljudstva se lahko spremeni v nejevoljo ljudstva.
- V političnih cirkusih z velikim uspehom nastopajo požiralci obljub.
- Kljub temu, da imamo toliko funkcionarjev, ne funkcionira vse tako, kot bi moralo.
- Otroci toliko časa rastejo, da nam ne zrastejo čez glavo.

malo za šalo

Angel varuh. „Mama, snoči sem pri večerni molitvi prosil angela varuha, naj me varuje, da ne bi naredil kakšne neumnosti.“

„To je pa lepo, dragi otrok,“ ga pohvali mama.

Mali pa: „Mami, ampak angelu danes ni uspelo izpolniti moje prošnje.“

*

V operi. Mali Damijan gre s svojimi starši prvič v opero. Sredi predstave vpraša očeta: „Zakaj tisti stric tam spredaj grozi oni teti zgoraj s palico?“

Oče: „Saj ji ne gre grozi, ampak dirigira.“

Damjan: „Zakaj pa potem tista teta tako vrešči?“

*

Pravi upokojenec. „Veš, kaj bom počel, ko bom šel v pokoj?“

„Kaj neki?“

„Prve tri tedne bom popolnoma mirmo ležal v gugalniku.“

„In potem?“

„Potem pa se bom začel čisto počasi gupati.“

nedeljo 20. avgusta popoldne: ob 15.30 smo začeli s pesmijo in molitvijo rožnega venca pri lurški votlini (molitev rožnega venca je vodil Janez Jereb), nato pa šli v procesiji v gornjo cerkev, kjer smo peli litanije Matere božje, obnovili posvetitev Mariji in nadaljevali z mašno daritvijo; z delegatom

Jožetom Škerbcem sta somaševala Marjan Bečan, izseljenški duhovnik med rojaki v Münchnu, ki je tudi pridigal, in dr. Edo Škulj, ki je bil na obisku iz Ljubljane; duhovniki Anton Bidovec, France Bergant, Jakob Barle CM, France Cukjati, dr. Mirko Gogala, France Grom in France Šenk

so spovedovali; mašo je napovedoval Janko Filipič, berili brala Tomaž Filipič in Helena Žnidar, ljudsko petje pa je vodila skupina fantov in mož ob orglanju prof. Ivana Vombergarja.

Srečanje učiteljstva ljudske in srednje šole je bil v Slovenski hiši 21. avgusta od

15. do 19. ure v organizaciji Šolskega odbora ZS; spored je obsegal predstavitev šol, delo po skupinah in predstavitev sklepov in anketo. Uvodne besede je povedala prof. Neda Vesel, pozdravne besede predsednik ZS Marjan Loboda, sklepne misli pa Marjana Batagelj.

KJE JE KAJ

Svetovna konferenca o ženi -

Alojzij Kukovica 225

Pismo ženskam - J. Pavel II. 227

Molitev za Cerkev in slovenski

narod - Janez Gril 229

Pod Marijinim varstvom -

Inan Žnidar 231

Misli k mašnim berilom -

Stanko Fajdiga 232

Samo priznanje resnice -

škof dr. Franc Kramberger 234

Brez spominjanja ni prihodnosti

ne miru - nadškof A. Šuštar 235

Mir temelji na sprejetju resnice -

škof Metod Pirih 236

Dr. Valentin Meršol -

France Pernišek 237

Stalinistična revolucija na

Slovenskem - Stane Kos 241

Bosna — dežela trpljenja in

sovraštva - P. Dobovškova 245

Spominska plošča za dr. T.

Debeljaka . Spomenik pesniku

Ivanu Hribovšku 246

Srednješolski tečaj rav. M.

Bajuka - Metka Mizerit -

Jože Škerbec 247

Zdoma in doma -

Alenka Magister 250

Patru Gabrijelu v spomin -

Anka Smole 251

† Franc Pergar - J. T. 252

Iz Slovenije 252, 253, 254

Ustanovljena parlamentarna

skupina prijateljev Slovenije -

dr. Vital Ašič 253

Uvoženo iz Slovenije -

Malo za šalo 256

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires,

Argentina - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877

Stavljenje in oblikovanje: MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

Tiska: Talleres Graficos VILKO S.R.L., - Estados Unidos 425

(1101) Buenos Aires, Argentina

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1995: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

20. samostojna razstava slikarja Ivana Bučkoviča v mali dvorani Slovenske hiše 14. avgusta 1995. Foto: Marko Vombergar

26. mladinski glasbeni večer, v soboto 14. avgusta 1995 v Slovenski hiši. Mladinskemu zboru San Justo dirigira Andrejka Selan Vombergar.

Žene znanih javnih delavcev na 91. rojstnem dnevu ge. Ivanke Kušar (17. januarja 1995): *Sedijo od leve na desno:* Vera Debeljak, Kristina Prijatelj, Ivanka Kušar in Lojzka Čeč. *Stojijo od leve na desno:* Marija Železnikar, Milka Brumen, Iva Vivod in Amalija Krošelj. • Spodaj: *Mendoška mladina, ki je nosila in spremljala podobo brezjanske Marije na letošnjem romanju meseca maja, z dr. Alojzijem Kukovico.*

